



กรมวิชาการ กระทรวงธรรมการ

แบบเรียนภาษาไทย

หนังสืออ่านธรรมจริยา เล่ม ๓

นายชัย เรืองศิลป์

เรียบเรียง

สำหรับชั้นมัธยมศึกษา

พิมพ์ครั้งที่ ๒๕ ๓๐๑๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๙๓

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๗ สตางค์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ บรรณกิจ ถนนชนะนาว

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ



กรมวิชาการ กระทรวงธรรมการ
แบบเรียนภาษาไทย

หนังสืออ่านธรรมจริยา เล่ม ๓

นายชัย เรื่องศิลป์

เรียบเรียง

สำหรับชั้นมัธยมศึกษา

พิมพ์ครั้งที่สาม ๓๐๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๘๓

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๗ สตางค์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ บรรณกิจ ถนนตะนาว

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง จำนวน ๓๐๐๐๐ ฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๘

พิมพ์ครั้งที่สอง จำนวน ๓๐๐๕๐ ฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๙

พิมพ์ครั้งที่สาม จำนวน ๓๐๐๐๐ ฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๙



คำนำ

(พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง)

หนังสืออ่านธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว ๕ เล่ม คือเล่ม
๑-๒-๔-๕-๖ กองขาดเล่ม ๓ อยู่เล่มหนึ่ง หนังสือชุดนี้
ครูอาจารย์มักจะกำหนดให้ใช้ในชั้นต่าง ๆ ดังนี้ คือเล่ม ๑-๒
ใช้ในชั้นประถม เล่ม ๔ ใช้ในชั้นมัธยมต้น เล่ม ๕-๖
ใช้ในชั้นมัธยมปลาย (ปีที่ ๕-๖) สำหรับชั้นมัธยมต้น
คงมีหนังสือชุดจรรยาวิชาต่อไปเล่มหนึ่ง ทางทางได้เคยขอร้อง
ให้คนภายนอกเขียนขึ้น แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ มาใน
พ.ศ. ๒๔๗๕ นายชัย เรืองศิลป์ ได้เรียบเรียงหนังสือเล่มนี้
ขึ้นสำเร็จ มอบลิขสิทธิ์ให้แก่กระทรวงธรรมการ เจ้าหน้าที่
ได้ตรวจแล้วเห็นว่า หลักวิชาถือเป็นหมวดเดียวกัน จึงได้
เสนอขออนุมัติกระทรวงธรรมการให้เป็นหนังสือชุดเดียวกัน
กำหนดใช้ในมัธยมต้น

กองวิชาการ กระทรวงธรรมการ

วันที่ ๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๘๐

บัญชีเรื่อง

บทที่ ๑	การพูดความจริง	หน้า ๑
.. ๒	 (ต่อ)	.. ๖
.. ๓	ความซื่อตรง	.. ๑๐
.. ๔	การทำตามคำสั่ง	.. ๑๔
.. ๕	ความขยัน	.. ๒๐
.. ๖	กิริยาเรียบร้อย	.. ๒๘
.. ๗	 (ต่อ)	.. ๓๓
.. ๘	อย่าเล่นเป็นพาลเกร	.. ๓๕
.. ๙	ความอดทน	.. ๔๓
.. ๑๐	ซื่อตรงต่อหน้าที่	.. ๔๕
.. ๑๑	การตอบแทนบุญคุณ	.. ๕๖
.. ๑๒	 (ต่อ)	.. ๖๑
.. ๑๓	ความจงรักภักดี	.. ๖๖
.. ๑๔	ความร่าเริง	.. ๗๒
.. ๑๕	 (ต่อ)	.. ๗๗
.. ๑๖	ความสามัคคี	.. ๘๑

บทที่ ๑ การพูดความจริง

๑. มีเด็กเป็นจำนวนมากที่ชอบพูดปด เพื่อแก้ตัวให้พ้นความผิด เพื่อหวังประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง และเพื่อความสนุกของตัว การพูดปดนี้ จัดว่าเป็นความชั่วร้ายแรงอย่างหนึ่ง ซึ่งติดนิสัยได้ง่ายมาก และมักทำให้คนที่พูดปดเป็นครั้งแรก ต้องหาเรื่องพูดปดในครั้งต่อไป เพื่อปกปิดความผิดของตน ดังเช่นเด็กในเรื่องที่จะเล่าให้ฟังต่อไปนี้

๒. เด็กชายคนหนึ่ง เรียนหนังสืออยู่ในโรงเรียนประจำบาลแห่งหนึ่ง วันหนึ่งเด็กคนนั้นหนีโรงเรียน เพราะกลัวจะถูกครูทำโทษเนื่องจากการที่ตนไม่ทำเลขคณิตการบ้าน ครั้นถึงวันรุ่งขึ้น เด็กคนนั้นไปโรงเรียน ครูจึงถามว่า “วานนี้ทำไมเธอไม่มาโรงเรียน” เด็กนั้นก็พูดปดต่อครูของตนว่า “พ่อใช้ให้ผมไปธุระขอรับ” ครูจึงสั่งให้เอาใบลามาให้ดูในวันรุ่งขึ้น เด็กคนนั้นจะเอาใบลาจากพ่อไม่ได้ จึงต้องพูดปดในวันรุ่งขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ว่าพ่อของตนบังเอิญไม่อยู่บ้าน ไปธุระตั้งแต่เป็นจนกระทั่งเช้าก็ยังไม่กลับ ครูจึงซักว่า “ทำไม

เธอไม่ให้แม่ของเธอเขียนใบลาเล่า?" เด็กคนนั้นจนปัญญา
ต้องพูดปดอีกครั้งหนึ่งว่า "แม่ของผมเขียนหนังสือไม่เป็น
ขอรับ" ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่า การพูดปดครั้งหนึ่ง มักจะทำให้
ต้องพูดปดซ้ำต่อ ๆ ไปอีกหลายครั้ง

๓. การพูดปดมีลักษณะต่างๆ กันหลายอย่าง จะนำมา
กล่าวแต่ที่สำคัญ ๕ อย่าง คือ (๑) ปด-กล่าวความซึ่ง
เรารู้ดีว่าไม่เป็นความจริง (๒) เดา-กล่าวความซึ่งเราไม่รู้ว่า
เป็นความจริงให้เขาเข้าใจผิด (๓) เล่นสำนวน-กล่าวความ
ด้วยเจตนาให้ผู้ฟังเข้าใจผิด (๔) เสริมความ-กล่าวเกิน
ความเป็นจริง (๕) อำความ-กล่าวความโดยปกปิดความจริง

๔. ปด-การกล่าวความซึ่งเรารู้ดีว่าไม่เป็น ความ จริง

นี่เป็นการชั่วช้ามาก ไม่สมควรที่นักเรียนจะประพฤติเป็น
อันขาด แต่เราก็มักจะเห็นเด็กที่พูดปดเช่นนั้นเสมอๆ เช่น
เด็กคนหนึ่งเห็นมดพืบสำหรับเหลาดินสอที่เพื่อนตน ก้ม
ความอยากได้ จึงขอซื้อจากเพื่อนของตน และถามว่า
"มดของเธอคมไหม ถ้าคมฉันจะซื้อ" เด็กเจ้าของมดรู้ดีว่า
มดของตนทื่อ ไขเหลาดินสอไม่ได้เลย แต่ตนอยากได้สตาจี้

เมื่อผู้ปกครองกลับและถามเราว่า มีใครมาหาบ้างหรือเปล่า
เราก็ตอบเดาสุ่มๆ ว่าไม่มีใครมา คำตอบนี้ แม้จะไม่ใช่คำตอบ
โดยตรงที่เดี๋ยวกดี แต่ก็มีความเท็จเคลือบแฝงอยู่ใน
คำตอบของเรา เพราะเมื่อเราบอกผู้ปกครองของเราว่าไม่มี
ใครมาหาที่บ้านนั้น เราประสงค์จะให้ผู้ปกครองเข้าใจว่า เรา
อยู่เฝ้าบ้านตลอดเวลา และผู้ปกครองของเราก็มองเข้าใจ
เช่นนั้นจริงๆ คำตอบของเรา ถึงต่างว่าจะไม่ผิดความจริง ก็
บังเอิญไม่มีใครมาหาผู้ปกครองของเราเลย แต่ก็ยังถือว่าเป็น
คำพูดที่เคลือบแฝงด้วยความเท็จ เพราะเรามุ่งเจตนาจะ
ลวงให้ผู้ปกครองเข้าใจผิด สมมติว่าผู้ปกครองชี้ให้เราไป
ดูว่า ควาขกินหญ้าอยู่ที่ไหน เราไม่ได้ไปดู แต่ตอบเดาๆ
ไปว่า ควาขอยู่หลังบ้าน เช่นนั้นก็เป็นการเท็จเช่นเดียวกัน

คำที่ควรรู้และควรระลึกได้

โทษ	ประโยชน์	นิสสัย	บังเอิญ
เจตนา	รังเกียจ	เท็จ	ประสงค์
เคลือบแฝง	สมมติ		

การพูดความจริง

๕

คำถามประจำบท

คำถามสำหรับบทที่ ๓

๑. เหตุไร เด็กจึงชอบพูดปดต่อผู้ใหญ่ ?

๒. การพูดปดติดนิสัยได้ง่าย เพราะเหตุไร ?

๓. มีคนกล่าวว่า การริพูดปดครั้งแรก อาจทำให้จำ
ต้องพูดปดต่อไปอีก จงชักตัวอย่างให้เห็นจริง

๔. การพูดปดมีกี่อย่าง อย่างไรบ้าง ?

๕. จงชัก ตัวอย่าง การ กล่าว ความ ซึ่งเรารู้ดีว่าไม่เป็น
ความจริง มาให้ฟังสักเรื่องหนึ่ง

๖. การกล่าวข้อความซึ่งเราไม่รู้ว่าเป็นความจริง อาจ
ให้โทษอย่างไรบ้าง ?

๗. การกล่าวความซึ่งเรารู้ดีว่าไม่เป็นความจริง กับ
การกล่าวความซึ่งเราไม่รู้ว่าเป็นความจริงหรือไม่ อย่างไร
จะเป็นผิดร้ายแรงกว่ากัน ?

บทที่ ๒ การพูดความจริง

(ตอบที่ ๑)

๖. การ เล่น สำนวน-การ กล่าวความด้วยเจตนาจะให้
ผู้ฟังเข้าใจผิด เช่น เด็กคนหนึ่งทำถ้วยแก้วแตก เมื่อ
 พ่อถามว่า “วันนี้หนูทำถ้วยแก้วของพ่อแตกหรือ?” เขาก็
 ตอบว่า “วันนี้ผมไม่ได้ทำถ้วยแก้วแตกเลยขอรับ”
 ภายหลังพ่อของเขาจับได้ว่าลูกชายเป็นคนทำถ้วยแตก จึง
 ตีว่าว่า “ทำไมหนูพูดพ่อว่าไม่ได้ทำถ้วยแตก?” เด็ก
 คนนั้นก็แก้ตัวว่า “ผมไม่ได้ทำแตกวันนั้นขอรับ ผมทำ
 แตกเมื่อวานนี้ต่างหาก” คำพูดของเด็กคนนั้น แม้จะไม่ใช่
 ถ้อยคำปดซัด ๆ แต่ก็ทำให้ผู้ฟังเข้าใจผิด จัดเป็นการ
 พูดปดส่วนหนึ่ง ซึ่งเด็ก ๆ ควรละเว้นเสียทีเดียว

๗. เสริมความ-กล่าวเกินความจริง เด็ก ๆ มักจะ
 พูดเกินความจริงด้วยเจตนาจะให้คนอื่นเข้าใจผิด เช่น เด็ก
 คนหนึ่งถูกรุทำโทษไม่ให้เล่นกับเพื่อนชั่วโมงหนึ่ง แต่กลับ

ฟ้องร้องต่อผู้ปกครองว่า ครูไม่ให้เล่นกับเพื่อนทั้งวัน ทำให้
ครูกับผู้ปกครองผิดใจกันขึ้น เด็กอีกคนหนึ่งไม่อยากไป
เรียนหนังสือกับครูของตน เพราะครูคนนั้นคอยกวาดขัน
ความประพฤติของตนอยู่เสมอ เด็กจึงแกล้งกล่าวโทษครู
ต่อผู้ปกครองของตนว่า ครูผู้นั้นดูร้ายเหลือเกิน ผู้ปกครอง
เชอลูก เลยลาเอาลูกออกจากโรงเรียนที่ครูผู้นั้นสอน การ
พูดปดทำนองนี้มักมีอยู่เสมอ บางทีเด็กมีอาการไม่สบาย
นิดหน่อย แต่บอกว่ามีอาการป่วยเจ็บมาก เพื่อจะได้ไม่
ต้องไปโรงเรียน เรื่องเช่นนี้ก็มักมีอยู่มากเหมือนกัน เราควรจะ
รู้สึกกระดากปากกระดากใจในการพูดปดทำนองนี้ให้มาก

๘. อำนาจ-กล่าวความโดยปกปิดความจริง ได้แก่

การกล่าวความจริงบางส่วน และปกปิดความจริงเสียบาง
ส่วน เช่นนักเรียนผู้ชอบเกลียดใคร มักจะถือเอาโอกาสใน
วันที่ครูสอนวิชาพิเศษ หรือในวันที่โรงเรียนให้ทำการงาน
นอกเวลา ไปเที่ยวชุกชุกตามที่ต่างๆ ครั้นกลับบ้าน
ผู้ปกครองถามถึงบัดนี้เรื่องไปเที่ยวเสีย บอกว่าครูให้ทำงาน
นอกเวลาที่บ้านโรงเรียนดังนี้ การกระทำเช่นนี้ ถึงแม้ผู้พูดไม่มี

เจตนาที่จะพูดปด แต่ก็ถือว่าเป็นการพูดปดเหมือนกัน

๕. การกล่าวความไม่จริงทั้ง ๕ ลักษณะนี้ เป็นของชั่ว และเป็นทั้งรังเกียจแก่คนทั้งปวง เด็กๆ มักจะเข้าใจว่า ผู้ใหญ่เขาจะจับปดของตนไม่ได้ แต่ผลสุดท้ายเขามักจะจับปดของตนได้เสมอ และเมื่อผู้ปกครองที่ดี ครูที่ดี หรือผู้ใดที่ดี จับได้ว่าเด็กคนใดมีนิสัยพูดปด คนเหล่านั้นก็ย่อมจะสิ้นความไว้วางใจ สิ้นความรักใคร่กรุณาเด็กผู้นั้นอีกต่อไป

จึงเป็นคนพูดจริงและทำจริงอยู่เสมอ จึงจะเป็นที่เชื่อถือและสรรเสริญของคนทั้งหลาย

คำที่ควรระวังและควรระมัดระวัง

สบาย	วิวาท	ลักษณะ	กรุณา
สรรเสริญ	ทำนอง	พยายาม	กระตาค
เกล็ดเกล	โอกาส		

คำถามประจำบท

คำถามสำหรับบทที่ ๒

๑. การกล่าวความด้วยเจตนาให้ผู้ฟังเข้าใจผิด คือ

อย่างไร ?

๒. เด็กชายแดง จะโมยสดางค์ของบิดาที่อยู่ใน
กระเป๋าสื่อไป ๓ สดางค์ ยังคงเหลือ ๒ สดางค์ เมื่อบิดาถาม
ว่า “ใครจะโมยสดางค์ของพ่อไปหมด” เด็กชายแดง
ตอบว่า “ผมไม่ได้จะโมยสดางค์ของคุณพ่อไปหมดขอรับ”
เช่นนั้นจะถือว่าเด็กชายแดงพูดปดหรือไม่ ? เพราะเหตุไร ?

๓. การกล่าวเกินความจริง คืออย่างไร ?

๔. เด็กที่ทำให้ผู้ปกครองกับครู ผิดใจกันดีหรือไม่
เพราะเหตุไร ?

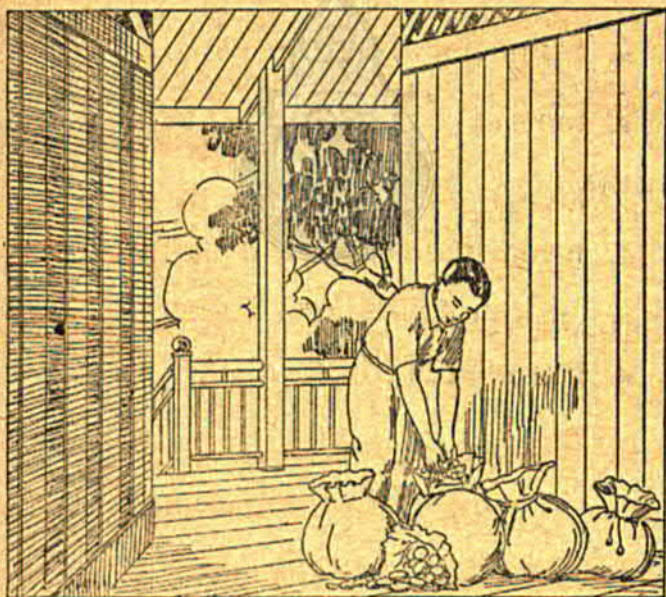
๕. การกล่าวปกปิดความจริง คืออย่างไร ?

๖. เหตุใดคนทั้งปวงจึงไม่ชอบการพูดปด ?

๗. การพูดปดให้ผลร้ายอย่างไรบ้าง ?

บทที่ ๓ ความซื่อตรง

๑. เศรษฐีผู้หนึ่ง ประสงค์จะจ้างคนมาเป็นผู้จัดการ
ผลประโยชน์ของตน จึงประกาศความประสงค์ของตนทาง
หนังสือพิมพ์ และกำหนดให้ผู้สมัครมาหาที่บ้านพร้อมกัน
ทุกคน เมื่อถึงกำหนดปรากฏว่ามีผู้มาสมัครสิบคน เศรษฐี
ให้ผู้สมัครเหล่านั้นเข้าไปหาท่านเรียงตัวทีละคนๆ เมื่อเข้าไป
อยู่พร้อมหน้ากันทั้งสิบคนแล้ว เศรษฐีจึงขอให้คนเหล่านั้น



ผู้สมัครคนหนึ่งเห็นปลอกคนจึงชะโมยเงิน

ลูกขึ้นเต็นรำ มีคนเดียวเท่านั้นที่ลูกขึ้นเต็นรำอย่างไม่สะทก
สะท้าน นอกนั้นต่างพากันปฏิเสธว่า ตนเต็นรำไม่เป็น
เศรษฐีจะเคียวเข็ญให้เต็นเท่าไรก็ไม่ใคร่ทำตาม

๒. นักเรียนคงสงสัยว่า เหตุใดเศรษฐีจึงให้ผู้สมัคร
เต็นรำ เรื่องเป็นดังนี้คือ ที่เคยขงอันเป็นทางเดินมาสู่ห้อง
เศรษฐีนั้น เศรษฐีได้นำถุงเงินมาวางไว้หลายถุง พวกที่มา
สมัครพอเห็นเงินเข้า ต่างก็เกิดความโลภ กอบโกยเงินใส่
กระเป๋ากันเต็ม ฉะนั้น เมื่อเศรษฐีขอให้เต็นรำ จึงต่างพา
กันออกตัวว่า เต็นไม่เป็น เพราะถ้าลูกขึ้นเต็น เงินใน
กระเป๋าคงจะกระทบกันดัง ทำให้เศรษฐีจับความทุจริตของตน
ได้ มีผู้สมัครคนเดียวเท่านั้นที่มั่นใจซอตรงไม่คดโกง และ
คนเองที่เศรษฐีตกลงจ้างเป็นผู้จัดการผลประโยชน์ของตน
โดยให้เงินเดือนถึงเดือนละสองร้อยบาท ส่วนคนนอกนั้น ไซ้
แต่จะไม่ได้ทำงานเท่านั้น ยังถูกเศรษฐีบังคับให้คืนเงินที่เอา
ไปจนหมด และถูกขับไล่ออกจากบ้านทันที ได้รับความ
อับอายเป็นอันมาก

๓. คนซอซอ่อมได้รับผลดี และคนคดซอ่อมได้รับผลร้าย

เหมือนอย่างเรื่องที่เล่าให้ฟังนี้ เด็กทั้งหลายอย่าได้ว่าเป็น
คนขะโมยหรือยักยอกทรัพย์สินของเป็นอันขาด อย่าเอา
เยี่ยงเด็กบางคนที่เป็นคนทุจริตแต่เล็กๆ เริ่มด้วยยักยอก
ทรัพย์สินเล็กๆ น้อยๆ ของผู้ปกครองก่อน พ่อแม่เผลอ ก็
คอยขะโมยสตางค์ ถ้าไม่ได้สตางค์ก็ลักสิ่งของเอาไป
ขาย เด็กบางคนเมื่อพ่อแม่ใช้ให้ไปซื้อของ ก็ยักยอกสตางค์
เช่นพ่อแม่ให้ซื้อน้ำตาล ๕ สตางค์ คงซื้อแต่เพียง ๔ สตางค์
กินกำไรเสีย ๑ สตางค์ ดังนี้ เป็นต้น บางทีเขาใช้ให้ไปซื้อ
โลโก้กาแฟหรือน้ำแข็ง ก็ลอบจับลอบดมเสียก่อน ช่างไม่มีความ
ละเอียดใจบ้างเลย

๔. เด็กเช่นนั้น ใครเขาจะชมว่าดี เข้าบ้านไหนก็คงมี
แต่คนรังเกียจไม่ไว้ใจ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ถ้ายังกลับตัว
กลับใจไม่ได้ ก็น่ากลัวจะเอาตัวไม่รอด บางทีอาจจะติดคุก
ติดตารางเสียด้วยซ้ำ ดังนั้นตัวอย่างหลายร้อยรายมาแล้ว
เด็กๆ จึงควรหักห้ามความรัสึกอันชั่วเสียให้ได้ จงพยายาม
ทำแต่ความดี ความซื่อมีแต่ให้ผลดี ตรงกันข้ามกับความ
ลคโกง ซึ่งมีแต่ให้ผลร้ายแก่ผู้ประพฤติ

คำที่ควรรู้และควรระลึกได้

เสริมรู้

ประกาศ

สมัคร

สวดมนต์

ปฏิเสธ เกี่ยวเชิญ เฉลียง ทูจจริต
 ทรัพย์ ละอายใจ ตะราง ประพฤติ

คำถามประจำบท

คำถามสำหรับบทที่ ๓

๑. อย่างไรเรียกว่าความซื่อตรง ?
๒. สมมติว่าผู้สมัครคนที่ได้เป็นผู้จัดการของเศรษฐกิจ
 ไปเล่าเรื่องที่ตนได้ทำงานให้เพื่อนคนหนึ่งฟัง เขาจะเล่าว่า
 อย่างไร ?
๓. จงชักตัวอย่าง ที่เด็กคคโงบிடามารดามาให้ฟังสัก
 เรื่องหนึ่ง
๔. คนซื่อกับคนคคได้รับผลต่างกันอย่างไร ?
๕. การกระทำที่จัดว่าเป็นการทูจจริต นอกจากการลัก
 จะโมยแล้ว ยังมีอะไรอีก ?
๖. คนทูจจริตอาจได้รับผลร้ายอย่างไรบ้าง ?
๗. จงเติม ข้อ ความ ลงใน ที่ว่าง ให้ได้ ความ ชัด เจน
 ความซื่อตรงมีแต่ให้ผล..... ตรงกันข้ามกับความ.....
 ซึ่งมีแต่ให้ผล.....

บทที่ ๔ การทำตามคำสั่ง

๑. นักเรียนที่อ่านหนังสือธรรมจริยาเล่ม ๒ แล้ว คงจะทราบว่าเด็กจะต้องอยู่ในบังคับของผู้ใหญ่ และจะต้องทำตามคำสั่งของครูหรือผู้ปกครองเสมอ ในบทนี้ นักเรียนจะได้เรียนต่อไปว่าคำสั่งนั้นมีลักษณะอย่างไรบ้าง และการทำตามคำสั่งที่ถูกต่อนั้นมีลักษณะอย่างไร

๒. การออกคำสั่งนั้นมีหลายวิธี สั่งด้วยปากก็มี ด้วยหนังสือก็มี ด้วยอาณัติสัญญาณต่าง ๆ ก็มี ไม่ว่าคำสั่งนั้นจะแสดงออกมาเป็นลักษณะอย่างไร ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจะต้องกระทำตามที่ นักเรียนคนใดได้ยินระฆังร่ำ บอกสัญญาณให้มาเข้าแถว ถ้ายังทำโอ้อ่อยกันเล่นกันหรือมัวกินขนมเสีย ผู้นั้นได้ชื่อว่าไม่กระทำตามคำสั่งของครู ในทำนองเดียวกัน ลูกเสือที่ได้ยินเสียงแตรหรือนกหวีดเรียกเข้าแถว ถ้าไม่รีบไปเข้าแถวทันที ย่อมถือได้ว่า เขาไม่กระทำตามคำสั่งเหมือนกัน

๓. การทำตามคำสั่ง จะต้องเป็นการกระทำโดยรวดเร็วฉับไว ถ้าพ่อครัวกับมือให้ลูกมาหา และลูกมัวเป็นห่วง

การกินหรือการเล่น กว่าจะมาหาพ่อได้ คุณเอยชายชั้ยขาดเกิน
 ควร เด็กที่ท่าเช่นนี้ เป็นผู้บกพร่องในการกระทำตามคำสั่ง
 คนใดก็ตามที่ได้รับคำสั่งให้กระทำการงานใด ถ้าหากมัน
 เดินนับก้าวถัด มัวเตรียมเนื้อเตรียมตัวโอเอ้อยู่ก็ดี มัว
 ชักถามหรือผัดเพี้ยนเวลาทำงานก็ดี หรือออกความเห็น
 ควรทำการอย่างอื่นก็ดี ผู้คนใดชื่อว่าเป็นคนเอยชาในการ
 ทำตามคำสั่ง คนเช่นนั้นก็จะไม่เป็นที่ถูกใจของผู้บังคับบัญชา
 และมันจะถูกดูถูกว่าอยู่เสมอ

๔. นอกจากทำการอย่างฉับไวแล้ว ผู้ทำตามคำสั่ง
 ยังจะต้องทำการโดยซื่อตรงอีกด้วย คนที่ทำงานหรือดู
 หนังสือขมมักเขม้นแต่จะเพาะเมืออยู่ต่อหน้าผู้ใหญ่ พอเห็น
 ผู้ใหญ่กล้อยหลัง ก็วางงานหนังสือทันที หรือคนที่เกลียด
 เสียนในระหว่างที่รับใช้ให้ไปธุระอย่างหนึ่งอย่างใด จัดว่า
 เป็นคนที่หละหลวมในการทำหน้าที่ มีความประพฤติด
 บกพร่อง เด็กก็จะต้องทำดีเสมอต้นเสมอปลาย ไม่ว่าต่อหน้า
 หรือลับหลังผู้ใหญ่ มีความซื่อตรงต่อหน้าที่จนตลอดเวลา

๕. การทำตามคำสั่ง จะต้องเป็นการทำอย่างเคร่งครัด

เด็กได้รับคำสั่งให้ทำอะไร จะต้องทำอย่างนั้นจริงๆ เช่น
 ผู้ปกครองใช้เด็กคนหนึ่งให้^๕ตักน้ำจากแม่น้ำมาใส่โอ่งสามใบ
 แต่เด็กคนนั้น^๕ตักน้ำจากคลองข้างบ้านมาใส่โอ่งและตักใส่
 เพียงสองใบเช่น^๕นี้ นับว่าเด็กไม่ทำตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด
 ถ้าหากถูกผู้ปกครองดูหรือทำโทษ ก็เป็นการสมควรแก่ความ
 ผิดของเขาอย่างยิ่ง

๖. ความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามคำสั่ง^๕ เป็นสิ่ง
 สำคัญมากในราชการทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ข้าราชการ
 พลเรือนหลายคนต้องถูกปลดออกจากราชการ เพราะไม่ทำ
 ตามคำสั่ง และนายทหารหลายคนต้องเสียชีวิตเพราะเหตุ
 เดียวกัน^๕ ดังมีตัวอย่างเรื่องหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อร้อยปีก่อน
 มาแล้ว คือคราวหนึ่งกองทัพไทยจะต้องเดินทางไปรบศึก
 เป็นการด่วน พระเจ้ากรุงธนบุรีจึงทรงกำชับบรรดาแม่ทัพ
 นายกองทั้งปวง^๕ ซึ่งล่องเรือมาจากทางเหนือให้รีบออกเดินทางต่อไป ห้ามมิให้^๕ผู้ใดแวะขึ้นบ้านเป็นอันขาด มีนายทหาร
 ผู้หนึ่งชื่อพระเทพโยธา ขอด^๕เรือแวะขึ้นบ้านของ ตน
 ดำรงจึงนำความมารายงาน พอพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงทราบ

ความ^๕เร^๕อง^๕นี้ ก็^๕ตร^๕ส^๕า^๕ใ^๕ห^๕่^๕ คน^๕ ไป^๕ ตาม^๕ตัว^๕พระ^๕เทพ^๕โ^๕ธ^๕มา^๕เ^๕้า^๕
แล้ว^๕ ทรง^๕ประ^๕หาร^๕ชี^๕วิต^๕เส^๕บ^๕ด้วย^๕พระ^๕หัต^๕ถ์^๕ของ^๕พระ^๕องค์^๕เ^๕อง^๕
และ^๕ใ^๕ห^๕ำ^๕ศ^๕ร^๕ษะ^๕ไป^๕เส^๕ียบ^๕ประ^๕จาร^๕ไว้^๕ที่^๕บ^๕่อ^๕ม^๕วิ^๕ชัย^๕ประ^๕ส^๕ิ^๕ท^๕ิ^๕ เพื่อ^๕
มิ^๕ใ^๕ห^๕ใ^๕ใคร^๕เ^๕า^๕เ^๕ียง^๕อย่าง^๕ต^๕่อ^๕ไป^๕อ^๕ีก^๕ น^๕ี้^๕ก็^๕ค^๕อ^๕ผล^๕ของ^๕การ^๕ไม่^๕ทำ^๕ตาม^๕
คำ^๕สั่ง^๕ใ^๕ห^๕เ^๕ร^๕่ง^๕คร^๕ัด^๕

๗. ลักษณะสำคัญอีก อย่าง หนึ่ง ของ การ กระ ทำ ตาม
คำ^๕สั่ง^๕ก็^๕ค^๕อ^๕ การ^๕ทำ^๕ด้วย^๕ความ^๕เต็ม^๕ใจ^๕ใ^๕ห^๕ได้^๕ผล^๕ดี^๕ที่^๕สุด^๕ เมื่อ^๕ผู้^๕
ปกครอง^๕ใ^๕ห^๕ใ^๕ก^๕ว^๕าด^๕บ้าน^๕ถู^๕เร^๕ือน^๕ เ^๕็ก^๕จะ^๕ต^๕อง^๕ก^๕ว^๕าด^๕บ้าน^๕
ถู^๕เร^๕ือน^๕ใ^๕ห^๕สะ^๕อา^๕ด^๕ห^๕ม^๕ด^๕จ^๕จ^๕ริง^๕ๆ เมื่อ^๕ผู้^๕ปกครอง^๕ใ^๕ห^๕ใ^๕ล^๕ำ^๕ง^๕ชา^๕ม^๕
ก็^๕ต^๕อง^๕พ^๕ย^๕า^๕ย^๕า^๕ม^๕ล^๕ำ^๕ง^๕ใ^๕ห^๕สะ^๕อา^๕ด^๕เก^๕ล^๕ย^๕ง^๕เก^๕ลา^๕ เมื่อ^๕ครู^๕ใ^๕ห^๕ทำ^๕
การ^๕บ้าน^๕ น^๕ัก^๕เร^๕ียน^๕จะ^๕ต^๕อง^๕พ^๕ย^๕า^๕ย^๕า^๕ม^๕ทำ^๕ใ^๕ห^๕ใ^๕ด^๕ูก^๕ต^๕อง^๕เร^๕ียบ^๕ร^๕อ^๕ย^๕ค^๕ร^๕บ^๕
ถ^๕้วน^๕ อย่า^๕ได้^๕ทำ^๕ล^๕ว^๕ก^๕ๆ แต่^๕พ^๕อ^๕ใ^๕ห^๕เ^๕ร^๕ี่^๕จ^๕ๆ ไป^๕เป็น^๕อัน^๕ขาด^๕
เพราะ^๕การ^๕ทำ^๕เช่น^๕นี้^๕ไม่^๕เก^๕ิด^๕ผล^๕ดี^๕แก่^๕ผู้^๕ทำ^๕ หรือ^๕ผู้^๕ใ^๕ห^๕ทำ^๕ท^๕ง^๕สอง^๕
ฝ่าย^๕ เมื่อ^๕เร^๕า^๕จะ^๕ต^๕อง^๕ทำ^๕แล้ว^๕ เร^๕า^๕คว^๕ร^๕ทำ^๕ใ^๕ห^๕เร^๕ียบ^๕ร^๕อ^๕ย^๕ใ^๕ห^๕ผู้^๕ใหญ่^๕
เขา^๕ส^๕ร^๕ร^๕เ^๕ร^๕ิ^๕ญ^๕ จะ^๕ไม่^๕ดี^๕ก^๕ว^๕า^๕ทำ^๕แล้ว^๕ถูก^๕เขา^๕ติ^๕ ถูก^๕เขา^๕ใ^๕ห^๕ทำ^๕
ซ^๕า^๕ๆ ซ^๕าก^๕ๆ อ^๕ีก^๕หรือ^๕?

๘. ใน^๕บ้าน^๕ๆ หนึ่ง^๕ มี^๕สาว^๕ใ^๕ห^๕สอง^๕คน^๕ ต่าง^๕ก็^๕ทำ^๕งาน^๕แข่ง^๕

กันด้วยกัน แต่นายผู้หญิงรักคนหนึ่งมากกว่าอีกคนหนึ่ง ทั้งให้เงินและเสื้อผ้าเป็นรางวัลเสมอ เพราะว่าสาวใช้คนนั้นนิสัยดี นายสั่งให้ทำงานอย่างใด ก็ทำด้วยสำนึกขมขื่นแหม่นไสอยู่เสมอ ทำให้นายเห็นว่า เขาปฏิบัติตามคำสั่งด้วยความเต็มอกเต็มใจ ตรงกันข้ามกับอีกคนหนึ่ง ซึ่งพอถูกใช้ให้ทำงานไม่ว่าอย่างใด เป็นต้องทำหน้าว่ากลัวขมวดแสดงความไม่เต็มอกเต็มใจทุกๆ ครั้ง จนนายผู้หญิงเกลียดชัง นี่แสดงว่า การทำตามคำสั่งที่จะเป็นที่ถูกใจของผู้ใช้ให้ทำนั้น จะต้องประกอบด้วยความรู้แจ้งขมขื่นแหม่นไสอีกส่วนหนึ่งด้วย

๕. สรุปความว่า การทำตามคำสั่งเป็นความประพฤติดำคัญของเด็กๆ การทำตามคำสั่ง จะต้องประกอบด้วย ความฉับไว ความซื่อตรง ความเคร่งครัด ความถูกต้อง เรียบร้อยและการแสดงความเต็มอกเต็มใจให้ปรากฏ

คำที่ควรระวังและควรสะกดได้

ธรรมจริยา	อาณัติ	สัญญาณ	บัญชา
ขมขื่นแหม่น	ปฏิบัติ	สะอาด	ประจักษ์

วิชัยประสิทธิ์ ชนบุรี ตำรวจ สรป

คำถามประจำบท

คำถามสำหรับบทที่ ๔

๑. นักเรียนที่ได้ยินเสียงระฆังให้เข้าแถว แต่มัว

โอ้อ่อยกันเสีย ได้ชื่อว่าเป็นคนอย่างไร ?

๒. การออกคำสั่งทำได้โดยวิธีอะไรบ้าง ?

๓. การทำตามคำสั่งจะต้องกระทำอย่างไร ?

๔. คนที่เป็นผู้ใหญ่แล้วจะต้องเชื่อฟัง คำสั่ง ของ ผู้อื่น
อีกหรือไม่ ? ชักตัวอย่างมาให้เห็นจริงด้วย

๕. ถ้าผู้ใหญ่ออกคำสั่งให้เราทำการอย่างใด เป็นการ
สมควรหรือไม่ที่เราจะซักถามเหตุผลที่ให้เราทำการนั้น ?

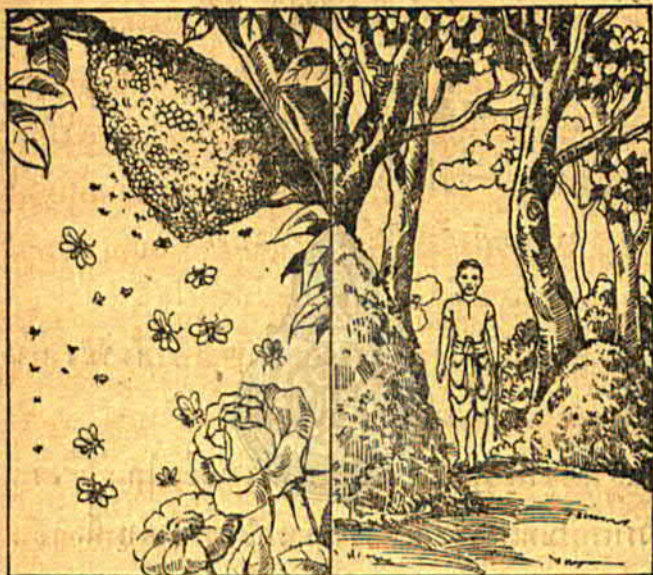
๖. ทำตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด คืออย่างไร ?

๗. เมื่อครูให้นักเรียนทำการบ้าน นักเรียนควรทำ
อย่างไร ถ้าไม่ทำเช่นนั้นจะเกิดผลอย่างไร ?

๘. เด็กต่อต้านจะได้รับผลร้ายอย่างไรบ้าง ?

๙. การทำตามคำสั่งจะต้องประกอบด้วยลักษณะอย่าง
อะไรบ้าง ?

บทที่ ๕ ความขยัน



รังผึ้ง

จอมปลวก

๑. เราทุกคนเห็นจะเคยรู้จักผึ้งและปลวกแล้ว และ
 คงรู้ว่าสัตว์ทั้งสองชนิดนี้ มีความขยันขันแข็งเพียงไร
 เราจะเห็นผึ้งออกจากรังแต่เช้า บินจากต้นไม้ไปสู่อีกต้นไม้
 ไฉน ผละจากดอกไม้โน้นมาจับดอกไม้โน้น เทียวหาน้ำหวาน

และเกสรดอกไม้เป็นอาหารเรื่อยไป เมื่อหาได้มากมันก็บินกลับสู่รัง ถ่ายน้ำหวานและเกสรไว้ในช่องรวงเก็บน้ำผึ้ง แล้วมันก็บินออกไปหาอาหารมาสะสมไว้อีก หรือมีละนั้นก็ทำงานต่าง ๆ อยู่ทั้งรังของมัน เช่นก่อรวง บ่อนอาหารตวงผึ้ง และทำขังเป็นฝาปิดปากช่องที่ไว้น้ำผึ้ง เป็นต้น เราจะเห็นผึ้งทำงานเหล่านั้นวันยังค่ำ ความขยันของมันเป็นที่น่าสรรเสริญ ผลแห่งความขยันของมันก็คือ มันมีที่อยู่อาศัยอย่างสบาย และมีอาหารกินบริบูรณ์

ส่วนปลวกเล่า เราก็เห็นแล้วว่า มันเป็นสัตว์ตัวนิดๆ แต่ใครเคยเห็นรังของมันที่ก่อขึ้นมาเหนือพื้นดินบ้าง บางรังมีขนาดสูงใหญ่กว่าคนมาก และแน่นหนาพอจะกันมิให้ศัตรูของมันรบกวนมันได้ นี่มิใช่เพราะความขยันของพวกมันดอกหรือ

๒. แต่แมลงบางชนิด เช่นแมลงเม่าและชีผ้าขาว เป็นต้น ไม่ปรากฏว่ามันขยันทำงานสิ่งใด เราเห็นแต่มันออกมาเล่นไฟหรือเล่นน้ำฝน ซึ่งจะมีประโยชน์แก่มันอย่างใดก็หาไม่ได้ มีก็แต่โทษอย่างเดียว เพราะปรากฏว่ามันพากันมาตายเสียคราวละมาก ๆ การหลงละเลิงในความสนุก

สนาน ไม่ขยันทำการอันเป็นประโยชน์ ข่อมจะเกิดโทษตั้ง
ว่าเสมอ

๓. เด็ก ๆ ข่อมรู้จักคุณค่าของความขยัน และรู้จัก
โทษของความเกียจคร้านด้วยกันทุกคนแล้ว แต่ถึงกระนั้น
จำนวนเด็กที่เกียจคร้าน พอใจแต่การเที่ยว การเล่น การ
จับจิ้งหรีด จับปลากัดปลาเข็ม ก็ยังมีอยู่เป็นอันมาก เด็ก
จำพวกนี้ ปล่อยชีวิตของตนให้ผ่านพ้นไปโดยเปล่าประโยชน์
และครั้นเมื่อเติบโตขึ้น จะกลับเป็นคนขยันก็ยาก จะหาถิ่น
ทางใดก็ลำบาก เพราะตนไม่ค่อยมีความรู้ สู้คนที่ขยันหมั่น
เพียรมาแต่เล็กแต่น้อยไม่ได้ คนขยันจะเรียนอะไรก็มัก
สำเร็จ จะทำอะไรก็มักเกิดผลดี และเป็นที่ยอมรับชมชอบ
ของคนทั้งหลาย

๔. ความขยันที่จะอำนวยประโยชน์ให้แก่ผู้ปฏิบัติมาก
ที่สุด จะต้องประกอบด้วยลักษณะสามประการ คือ ความ
สม่ำเสมอ ความมานะบากบั่น และความมุ่งหมายใน
ทางที่ดี

ความขยันควรจะเป็นการสม่ำเสมอ ไม่ใช่หักโหม
กำลังแต่แรกๆ แล้วลงท้ายก็รามือไปด้วยความเหน็ดเหนื่อย

เมื่อขี้ล่า เราลองจับตาตุ๋นเด็กกับผู้ใหญ่ผ่าฟันคนละกอง เด็ก
หนุ่มที่ไม่ขยันจะแสดงอาการกระฉับกระเฉง เริ่มต้น
ทำงานอย่างเอาแรงเข้าโหม ประสงค์จะแข่งขันเอาชนะผู้
ใหญ่ ซึ่งสู้กับงานชนิดนั้นมาแล้ว ภายในเวลาชั่วโหมงเดียว
เท่านั้น เราจะเห็นเด็กคนนั้นเหนื่อยหอบ เหงื่อไหลโชกกาย
ลงท้ายต้องนั่งพักเสียเวลานาน และต่อไป เราจะเห็นเขา
เหวี่ยงขวานเนิบนาบ ผิดกับเมื่อแรกลงมือราวกับเป็นคนละ
คน แต่ส่วนผู้ใหญ่นั้น จะไม่แสดงอาการร้อนลุด
ลุดนให้ปรากฏเลย การผ่าฟันของเขาเป็นไปอย่างปกติ
สม่ำเสมอ ตั้งแต่เริ่มลงมือจนกระทั่งสำเร็จ เราคงจะทายได้
ถูกต้องว่าคนไหนทำงานแล้วเสร็จก่อนอีกฝ่ายหนึ่ง

๕. เด็ก ๆ มักจะเสียตรงข้อนี้ เมื่อผู้ใหญ่ใช้ให้ทำ
การงานอย่างใด จะสังเกตเห็นได้ว่าเด็กตั้งหน้าตั้งตาทำอย่าง
จริงจัง แต่ไม่ช้าเท่าไรก็มีอาการเหน็ดเหนื่อย หดกกำลังที่
จะทำงานต่อไป เลยต้องหยุดพัก แล้วก็เลยหมดความขยัน
เด็กบางคนพ่อแม่ใช้ให้ไปซื้อของ เริ่มต้นเด็กคนนั้นก็ออก
วิ่งทีเดียว แต่พอไปได้ครึ่งทางก็รู้สึกเหนื่อย เลยต้องนั่ง
พัก บางทีก็เผลอแวะคุอะไร ๆ ตามทางเสีย กว่าจะกลับถึง

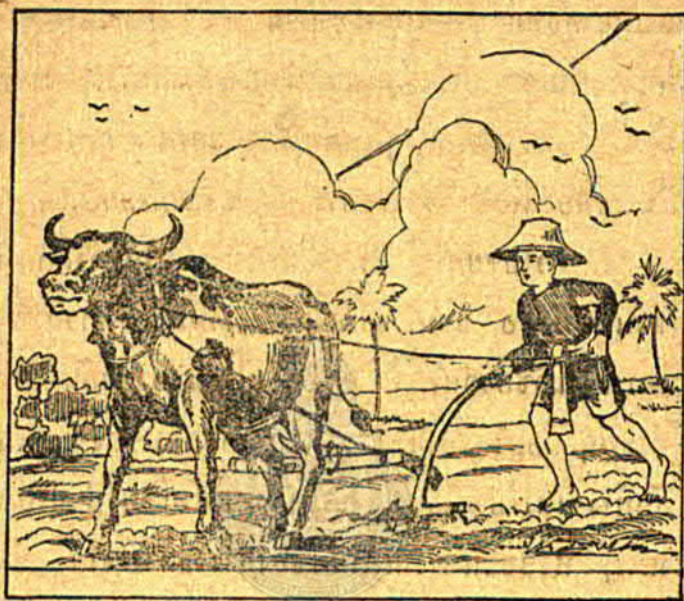
บ้านกล้าช้าผิดปกติ ขอให้จำไว้ว่า ความขยันจะต้องมี
ลักษณะสม่ำเสมอ ไม่ช้าไปหรือเร็วไป มิฉะนั้นจะเสียการ
เสียงานได้

๗. ความมานะบากบั่น เป็นลักษณะสำคัญอีกอย่าง
หนึ่งของความขยัน เมื่อจะทำกิจการอย่างใด จะต้องมีความ
อดทน ไม่เบื่อง่ายทั้งข่วงงานนั้นเสียกลางคัน คนที่มี
นิสัยห่อถ่อยง่าย จะทำการอะไรก็มักไม่สำเร็จ และ
เปลืองเวลาเปลืองกำลังไปเสียเปล่า ๆ เหมือนเรื่องเด็ก
ทำเรือในธรรมจริยา เล่ม ๑ ซึ่งนักเรียนได้อ่านมาแล้ว

๘. การที่นักเรียนเป็นอันมากเรียนวิชาไม่ค่อยสำเร็จ
ก็มักจะเป็นด้วยขาดความมานะพยายาม เขาเริ่มเรียนด้วย
ความขยันขันแข็ง ตั้งใจจะเรียนให้จบประโยคมัธยมบริบูรณ์
แต่พอเรียนไปได้ไม่กี่ปี ก็เกิดความท้อถอย รู้สึกว่าเรียน
ไปคงไม่สำเร็จ เพราะวิชาภาษาไทยก็ยาก เลขคณิตก็ยาก
วิทยาศาสตร์ก็ยาก ลงท้ายตัดสินใจว่าสั้ออกไปหางานทำ
ไม่ได้ ครั้นออกจากโรงเรียน ก็หางานทำไม่ได้ดังหมาย ที่หา
ได้ก็เป็นงานเลวๆ เข้าทำงานที่ไหนก็ไม่ยั่งยืน เพราะนิสัย
เบื่อง่ายท้อถ่อยง่ายของตน ลงท้ายกลายเป็นผู้ไม่มีงานทำ

ได้แต่อาศัยอยู่กับพ่อแม่หรือผู้อื่น สู้พวกเพื่อน ๆ ที่มีความมานะพยายามเล่าเรียนจนจบหลักสูตรมหาวิทยาลัยไม่ได้ เพราะเพื่อน ๆ เหล่านั้นต่างก็ออกมาประกอบอาชีพเป็นแพทย์ พ่อค้า ข้าราชการ ทนายความได้อย่างดี

๕. ความขยันที่ควรเป็นความขยันในทางที่ถูก เด็กที่ขยันดูหนังสือ ขาวสวนที่ขยันรดน้ำต้นไม้ ขาวนาที่ขยันไถคราดไร่นาของตนให้ดี อย่างนี้เป็นความขยันที่ถูกทาง ผู้ประพฤติชอบได้รับประโยชน์จากความขยันของตน แต่ถ้าขยันทำงานที่ไร้ประโยชน์ เช่นเฝ้าแต่หัดร่อนรูปจนแม่นยำชำนาญ หรือขยันทำงานที่ไม่มีช่องทางจะสำเร็จได้ เช่นมุงจะทำแร่เหล็กให้เป็นทอง เหล่านี้เป็นต้น ความขยันทำนองนี้จะหาประโยชน์อย่างใดมิได้เลย มีแต่การสิ้นเปลืองเวลา สิ้นเปลืองเรี่ยวแรง และสิ้นเปลืองกำลังความคิดเปล่า ๆ โดยแท้ น่าเสียดายความขยันทำนองนี้มาก



ชาวนากำลังไถนา

คำที่ควรรู้และควรระลึกได้

อำนาจ	สม่ำเสมอ	เห็นตเห็นอย	เมื่อยล้า
กระฉับกระเฉง	ปกติ	กิจการ	สำเร็จ
อุตสาหกรรม	บริบูรณ์	วิทยาศาสตร์	หลักสูตร
มหาวิทยาลัย	แพทย์	ทนายนาม	อาชีพ

คำถามประจำบท

คำถามสำหรับบทที่ ๕

๑. ความขยันใน^๑ที่^๒นั้นหมายถึงอะไร ?
๒. การพากเพียร^๓รื้อ^๔รูป^๕จน^๖แม่นยำ^๗ เรียกว่าเป็นความขยันหรือไม่ ?
๓. ขยันทำอะไรบ้าง จึงจะเป็นการดี ?
๔. ความขยันจะเกิดผลดี ต้องมีลักษณะอย่างไรบ้าง ?
๕. เหตุใดเด็ก ๆ จึงขยันไม่ได้นาน ?
๖. จงชักตัวอย่าง^๑ผู้^๒ที่^๓ทำ^๔การ^๕ไม่^๖สำเร็จ^๗ เพราะขาดความอดทน^๘มาให้^๙ฟัง^{๑๐}สัก^{๑๑}เรื่อง^{๑๒}หนึ่ง^{๑๓} ถ้าไม่^{๑๔}ซ้ำ^{๑๕}กับ^{๑๖}เรื่อง^{๑๗}ใน^{๑๘}หนังสือ^{๑๙}ได้^{๒๐}ก็^{๒๑}ยัง^{๒๒}ดี^{๒๓}
๗. เด็กที่สอบไล่ตกบ่อย ๆ เป็นด้วยเหตุไรบ้าง ?
๘. จงกล่าวถึงผลเสีย^๑หาย^๒ที่^๓เกิด^๔แก่^๕นัก^๖เล่น^๗แร่^๘แปร^๙ธาตุ^{๑๐}ผู้^{๑๑}หนึ่ง^{๑๒} ซึ่ง^{๑๓}พยายาม^{๑๔}ทำ^{๑๕}เหล็ก^{๑๖}ให้^{๑๗}เป็น^{๑๘}ทอง^{๑๙}มา^{๒๐}ตั้ง^{๒๑}ห้าม^{๒๒}

บทที่ ๒ ภิรยาเรียบร้อย

๑. นักเรียนที่อ่านหนังสือธรรมจริยาเล่ม ๑ และเล่ม ๒ แล้ว คงจะจำเรื่องเด็กชายขาบเด็กชายขมได้ดีว่า ในชั้นแรก เด็กชายขมไม่รู้จักภิรยาชั่วคืออย่างไรเลย แต่ต่อมาเขาได้รับการอบรมสั่งสอนจากผู้ใหญ่บ้าง จากเด็กชายขาบผู้เป็นน้องบ้าง จนกลายเป็นคนมีภิรยาเรียบร้อยขึ้นกว่าก่อนมาก แต่ถึงเช่นนั้น ก็ยังมีความประพฤติอีกหลายอย่างของเด็กชายขมยังไม่ได้รับการอบรมสั่งสอน จึงได้กระทำไปเป็นการผิดพลาด

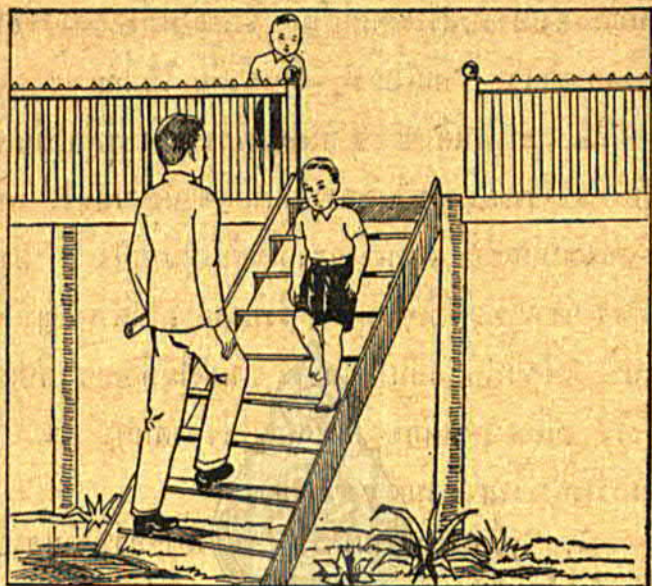
๒. วันหนึ่งมารดาเด็กชายขาบ พาเด็กชายขาบ เด็กชายขมไปเยี่ยมญาติผู้หนึ่ง ก่อนจะกลับ ญาติผู้นั้นเชิญให้รับประทานอาหารเย็นที่บ้านของตนเสียก่อน ขณะรับประทานอาหาร เด็กชายขมนั่งรับประทานเป็นระเบียบเรียบร้อย ตามที่ผู้ใหญ่เคยสั่งสอนไว้ เวลาเคี้ยวข้าวก็หุบปากเคี้ยวเพื่อไม่ให้มีเสียงดัง ก่อนจะหยิบกับข้าว เขาก็คอยระวังไม่ให้ข้าวสุกติดนิ้วมือ และคอยระวังไม่ให้ข้าวหรือน้ำแกงหกออกนอกจาน แต่เด็กชายขมรู้สึกว่กับข้าวไม่ดี

เหมือนดังเคยรับประทานที่บ้าน จึงพูดโพล่งออกมาต่อหน้า
เจ้าของบ้านว่า “กินไม่ลง” ว่าแล้วก็ลุกไปทันที

๓. มารดาเด็กชายขาบและเด็กชายขาบรู้สึกเช่นเดียวกับ
กับเด็กชายขม แต่หาได้กล่าวคำหิติดีเช่นนั้นไม่ เพราะ
คำพูดเช่นนั้นย่อมทำให้เจ้าของบ้านรู้สึกไม่พอใจ มารดา
เด็กชายขาบเป็นผู้มีกิริยาดี จึงรีบกล่าวแก้ตัวแก้ญาติของ
ตนว่า “พ่อย่าไปถ่มมันเลยนะจ๊ะ มันยังไม่ค่อยประสปีระสา
อะไร” เมื่อมารดาเด็กชายขาบลาญาติของตนมาแล้ว ใน
ระหว่างทางจึงสั่งสอนเด็กชายขมว่า

๔. “เมื่อเราไปบ้านใคร เราต้องถือว่าเจ้าของบ้าน
เป็นผู้มีน้ำใจดีต่อเรา เราควรต้องสนองน้ำใจดีต่อเขา ถ้า
มีสิ่งใดไม่เป็นที่พอใจ ก็ต้องเก็บไว้ในใจ เช่นอาหารที่เขา
จัดหามาให้เรากิน ถึงจะไม่ดี เราก็ไม่ควรไปติเตียนเขา
การที่ติเตียนอาหารของเจ้าของบ้านว่าไม่ดี หรือแสดง
อาการไม่พอใจสิ่งต่าง ๆ ของเจ้าของบ้าน ได้ถือว่าเป็น
คนไม่มีกิริยา ผู้ดีเขาไม่ทำเช่นนั้น”

๕. เด็กชายขมได้รับการสั่งสอนแล้ว ก็จดจำไว้อย่าง
ไม่ลืม อยู่มาวันหนึ่งเด็กชายขาบกับเด็กชายขมไปโรงเรียน



ครูกำลังขึ้นบันได เด็กชายวิ่งสวนทางลงมา

พอหยุดพักกลางวัน เด็กชายทั้งสองก็รีบออกจากห้องเรียน
ซึ่งอยู่ชั้นบน จะลงบันไดมาสู่ชั้นล่างเพื่อไปโรงอาหาร ขณะ
ที่เด็กทั้งสองจะก้าวลงบันได พอดีเห็นครูใหญ่กำลังก้าวขึ้น
บันไดสวนกัน เด็กชายขาเบ็ญเป็นผู้ได้รับการอบรมดีมาแล้ว
รู้จักทำที่สูง การควรและไม่ควร จึงหลบเสียที่บนบันได
รอให้ครูของตนขึ้นบันไดพ้นไปแล้ว จึงได้ลงบันไดไป ส่วน

กิริยาเรียบร้อย

๓๑

เด็กชายชมถลาลงบันไดสวนกับครู เด็กชายขาบจึงสอนพี่
ของตนว่า “คราวหลัง พอย่ำขึ้นหรือลงบันไดสวนกับครู
หรือผู้ดูแลภารกิจการของเราเป็นอันขาด การทำเช่นนั้นเป็นการ
ไม่ดี” ส่อให้เห็นว่าไม่เคารพผู้ใหญ่” เด็กชายชมได้รับว่า
ต่อไปจะไม่ทำดั่งนั้นอีก

คำที่ควรรู้และควรสังเกตได้

ญาติ	รับประทาน	ระเบียบ	เชิญ
สนอง	บันได	อาหาร	เคารพ
กิริยา	คำทนิ	ประสีประสา	

คำถามประจำบท

คำถามสำหรับบทที่ ๖

๑. กิริยาเรียบร้อยคืออย่างไร ?
๒. นักเรียนควรแสดงกิริยาเรียบร้อยต่อใครบ้าง ?
๓. นักเรียนควรแสดงกิริยาเรียบร้อยใน สถานที่ เช่น
ไรบ้าง ?
๔. กิริยาต่อไปนี้อย่างไหนบ้างเป็นการไม่ควรประพฤติ
และอย่างไหนควรประพฤติ? นั่งกินขนม เดินกินขนม ขึ้น

คำสรีระผู้ใหญ่ เดินข้ามขาคู่นั่ง นั่งเหยียดเท้าไปทางผู้ใหญ่
หัวเราะคนที่หกยิ้ม อ่านจดหมายของคู่นั่ง นิ่งพูดกับผู้ใหญ่
กินข้าวมูมมาม ลงบันไดสวนกับครู เท้าโต๊ะครุฑณะพูดกับ
ครู ชมอาหารของเจ้าของบ้าน



บทที่ ๗ กิริยาเรียบร้อย

(ตอบบทที่ ๖)

๖. บ่ายวันนั้น ครูพานักเรียนทั้งโรงเรียนไปฟัง

พระธรรมเทศนาในอุโบสถที่วัดข้างเคียงโรงเรียน ขณะ
ที่พระแสดงธรรมสั่งสอนนักเรียน เด็กชายขมรู้สึกอดอึดใจ
และเมื่อยแขนเมื่อยขาเป็นอันมาก มือที่ประณมแก้หน้าอก
ก็ลดต่ำลงมาอยู่ที่หน้าตัก และเลื่อนลงไปที่หัวเข่า ในที่สุด
ก็เลยไม่ประณมมือต่อไป พอดีมีเพื่อนนักเรียนคนหนึ่งที่นั่ง
อยู่เบื้องหลัง เขามองมาจั่วข้าง เด็กชายขมก็เลยหมด
ความสนใจในคำที่พระเทศน์และหันหน้ามาเล่นหัวกับเพื่อน
ของตน ในตอนหนึ่งเด็กชายขมหัวเราะดังจนนักเรียนและ
ครูพากันเหลียวมาดู เด็กชายขมมองไปสบตาครูซึ่งกำลัง
จ้องมาทางตนด้วยสีหน้าแสดงความไม่พอใจ ก็มีความ
เกรงกลัวไม่กล้าเล่นต่อไปอีก แต่คงเหลียวมองดูรูปภาพที่
ผนังอุโบสถทั้งสี่ด้านบ้าง มองออกไปทางประตูอุโบสถบ้าง
หาได้ตั้งใจฟังพระเทศน์ไม่

๗. เมื่อการฟังธรรมสิ้นสุดลงแล้ว ครูจึงเรียก

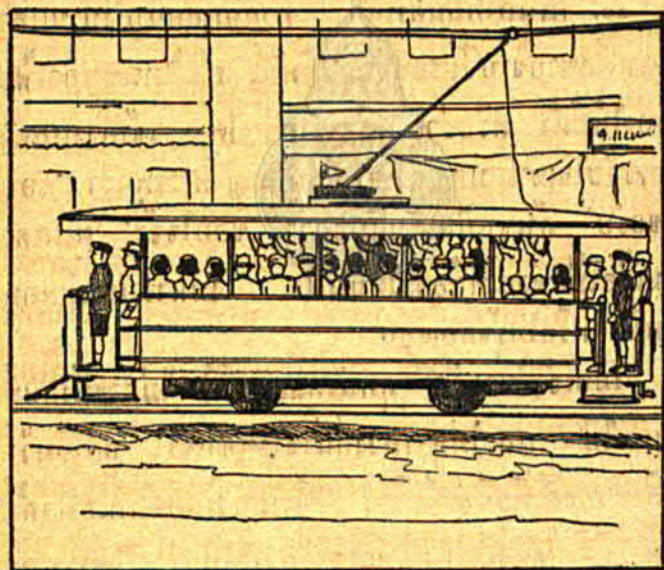
เด็กชายขมกับนักเรียนอีก ๕ คน ซึ่งคุยและเล่นกันในอุโบสถ
 มากล่าวตักเตือนว่า “อุโบสถ เป็น สถานที่อันเคารพไม่
 เป็นการสมควรที่พวกเธอจะเล่นหยอกเย้ากัน หรือคุยกันใน
 สถานที่เช่นนั้น ออกอย่างหนึ่ง เมื่อพวกเธอสวดมนตร์ไหว้พระ
 เธอก็ไม่ควรเกล้งส่งเสียงผิดธรรมดาโดยเห็นเป็นของสนุก
 เวลาเธอก้มลงกราบพระก็ไม่ควรเหยียดเท้าหรือเอื้อมมือไป
 แหย่เพื่อนๆ การเล่นในสถานที่เช่นนั้น และในเวลาเช่นนั้น
 นำเกลียดยิ่งนัก พวกเธออย่าได้ประพฤติเป็นอันขาด

“อนึ่งในเวลาเธอฟังเทศน์ ถึงเธอจะรู้สึกเมื่อยรู้สึก
 เบื่อสักเพียงไร ก็ควรสำรวมกายใจ นั่งฟังเป็นปกติจนตลอด
 เวลา การหันหน้าไปมองดูอะไรต่อไปนั้น เป็นกิริยาที่ไม่งาม”

๘. ต่อมาประมาณห้าหกว้น มารดาเด็กชายขาบพา
 เด็กทั้งสองไปดูภาพยนตร์ ฆาไปนั่งรถราง รถรางคันที่โดย
 สารไปนั้นมีคนนั่งเต็ม เด็กชายขมแทบจะไม่มีที่นั่ง บังเอิญ
 ชายคนหนึ่งกรุดาสละที่นั่งของตนให้ เด็กชายขมดีใจรีบตรง
 เข้านั่งทันที โดยไม่พูดว่าอะไรสักคำเดียว มารดาเด็กชาย
 ขาบจึงสอนให้เด็กชายขมกล่าวคำขอใจชายผู้นั้น

๙. เมื่อไปถึงโรงภาพยนตร์ คนดูยังไม่แน่นทีเดียว

คนทั้งสามจึงหาที่นั่งได้สะดวก แต่พอจนถึงเวลาฉาย
ภาพยนตร์ คนแน่นขนทุกที่ เด็ก ชาย ขม กลัว คน จะ มา นั่ง
เบียดคน จึงนั่งกางขาทางแขนออกกว้าง และเอาหมวก
เอาหนึ่งสอพิมพ์วางกันไว้ข้างตัวทั้งสองข้าง สักครูหนึ่ง
มีหญิงสาวจูงเด็กคนหนึ่งมาหาที่นั่งข้างๆ เด็กชายขม แต่
เด็กชายขมทำเป็นไม่เห็นเสีย พอดีมารดาเด็กชายขาบ



รกรางคันโทโดยดาร์ไปนมคนนั่งเต็ม

เหลือบไปเห็น จึงบอกให้เด็กชายขมหีบหมวกและหนังสือพิมพ์วางบนตัก และขยับที่ให้คนทั้งสองนั่ง พอถึงเวลาภาพยนตร์ฉายตอนไหนสนุกขบขันเด็กชายขมก็ตั้งใจดูดี อยู่แต่พอ ถึงตอนไหนไม่สนุก ก็คุยเสียงขมโดยไม่กังวลว่าจะเป็นที่รำคาญแก่คนอื่นหรือไม่ มารดาเด็กชายขาบต้องสะกิดเตือนบ่อยๆ

๑๐. ครั้นภาพยนตร์เลิก พวกมันกลับมาถึงบ้านแล้ว มารดาเด็กชายขาบจึงสอนว่า “ทีหลัง ถ้ามีใครเขาเอื้อเฟื้อให้ของให้หนึ่ง หรือช่วยเหลือเจ้าอย่างใด เจ้าควรแสดงความขบใจเขาเสมอ ถ้าเขาเป็นผู้ใหญ่ก็ควรพูดว่า ‘ขอบคุณขอรับ’ ถ้าเขาเป็นเด็กก็บอกว่า ‘ขอบใจจะ’ ผู้แสดงความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือจะได้มีน้ำใจ ไม่หาว่าเจ้าเป็นคนเยื่อหุ้ม หรือไม่รู้จักคน

“เมื่อเจ้าขรกรกิด ดูหนึ่งดูละครกิด ไม่ควรนั่งกันที่มากเกินไป และไม่ควรวางที่นั่งข้างๆ ตัวเจ้า อย่าลืมว่าเจ้าเสียสตางค์เพื่อที่นั่งที่เดียว จึงไม่ควรกีดกันที่เอาไว้ทั้งสองสามที่ ต้องนึกว่าคนอื่นเขาก็ควรได้ที่นั่ง เพราะเขาเสียสตางค์เท่าๆ กับเจ้าเหมือนกัน

“และเวลาละครหรือภาพยนตร์กำลังแสดง คนดูเขากำลังตั้งใจฟังเรื่อง เจ้าไม่ควรคุยส่งเสียงดังให้เป็นที่รำคาญของผู้อื่น เป็นเจ้าบ้าง กำลังเจ้าตั้งใจฟังเรื่องถามคนส่งเสียงเอะอะอยู่ข้างๆ ทำให้เจ้าฟังไม่รู้เรื่อง เจ้าก็ก่อกวนไม่ชอบเหมือนกัน เราจะทำอะไรต้องนึกถึงคนอื่นเสมอ ไม่ใช่ว่ามีแต่เราคนเดียวในที่เช่นนั้น ”

๑๑. เด็กชายชมเป็นเด็กดี ผู้ใหญ่สอนอะไร ก็คอยจดจำและประพฤติตามเสมอ ยิ่งนานวัน ก็ยังมีกิริยาวาจาเรียบร้อยขึ้นทุกที จนใคร ๆ ที่เห็นและรู้จักต่างพากันออกปากชมเชยว่าเป็นผู้มี ความ ประพฤติ เรียบ ร้อย ดี มาก ควรเป็นเยี่ยงอย่างแก่เด็กทั้งหลายที่ยังมีกิริยา วาจาไม่ เรียบ ร้อยได้

คำที่ควรรูและควรสังเกตได้

ธรรม	เทศนา	ประณม	สวดตา
อุโบสถ	สวดมนตร์	สำรวม	ประมาณ
โดยสาร	กรุณา	ภาพยนตร์	สะดวก
กัณฑ์	ละคร	รำคาญ	

คำถามประจำบท

คำถามสำหรับบทที่ ๗

๑. กิริยาต่อไปนี้อย่างไหนเป็นการไม่ดี และอย่างไรหน้ดี? เล่นกันในเวลาครุสอน เดินกระแทกเท้าเมื่อบิดาคู ประณมมือที่ขา เหม่อดูรูปภาพที่ฝาผนังอุโบสถ ตั้งใจฟังพระเทศน์ หยอกเข้ากันในอุโบสถ เล่นกันในเวลาสวดมนต์ ตอบขอบใจผู้ที่สละที่นั่งให้ หวงที่นั่งข้างๆตัว คอยเสียงดังเวลาคุละคร สละที่นั่งให้เด็กหรือผู้ใหญ่ ไหว้ผู้ที่ให้ของแก่ตน

๒. บุคคลเหล่านี้ถ้าเป็นผู้มีกิริยาหยาบคาย จะได้รับความเสียหายอย่างไรบ้าง? ก. แพทย์ ข. เจ้าของร้านขายของ ค. เด็ก

๓. ผู้ที่มีกิริยาเรียบร้อย อาจได้รับผลดีอย่างไรบ้าง?

๔. เมื่อนั่งไปบนรถเมล์หรือรถราง มีกิริยาอย่างไรหน้บ้างที่ไม่ควรประพฤติ?

๕. ในเวลาฟังเทศน์ ควรรักษามารยาทอย่างไรบ้าง?

บทที่ ๘ อย่าเล่นเป็นพาล

๑. การเล่นอะไรจะเป็นที่รังเกียจของเพื่อนเท่าการเล่นเป็นพาลไม่มี อย่าว่าแต่คนที่เล่นด้วยจะรังเกียจเลย แม้คนดูทั่วไปก็รู้สึกรังเกียจมาก

ถ้าเราไปดูการแข่งขันฟุตบอลล์ของนักเรียน บางคราวเราจะเห็นผู้เล่นที่มันสลับเป็นพาล แสดงวิธีเล่นหยาบคายต่างๆ เช่น กระแทบเท้า, เอาเข่าโขก, ถีบหน้าแข้ง, ตะขาข้างหลัง, ไข่มัดต่อยหรือเอาศอกกลองผู้เล่น ฝ่ายตรงข้าม ซึ่งล้วนเป็นวิธีเล่นที่น่าเกลียดมาก ไม่สมควรที่นักกีฬาจะแสดงเลย

๒. ถ้าเราไปดูการแข่งขันมวยฝรั่งของนักเรียน บางทีจะเห็นนักมวยที่มันสลับพาล แสดงความเป็นพาลของเขาให้ปรากฏ เช่น คอยลงน่องเอามือตะพึด เมื่อตนเห็นจะเสียเปรียบคู่แข่งขันบ้าง พยายามไขศอกบ้าง แกล้งล้มเอาเข้ากระแทกคู่ต่อสู้ล้มลงไปบ้าง หรือใช้วิธีขัดขาให้คู่ต่อสู้เสียหลักล้มลงบ้าง ซึ่งล้วนเป็นการกระทำที่ผิดกติกาการชกมวยฝรั่งทั้งสิ้น เขาช่างไม่มีความละอายเสียบ้างเลย

๓. ถ้าเราแวะเข้าไปดูการเล่นร่อนรูปของเด็กหมู่หนึ่ง
 บางที่เราจะเห็นวีรเล่นเอาเปรียบของเด็กบางคน เด็กที่ม
 นิสสัยโกงมักจะอดเอาเปรียบเพื่อนไม่ได้ มักไม่ยอมรับว่ารูป
 ของผู้น้อยอยู่ไกลกว่าของตน ไม่ยอมรับว่าคนอื่นทอยลูก ใน
 ขณะมีการวัดเพื่อให้รู้ว่า รูปของผู้ใดจะอยู่ไกลกว่ากัน ถ้าคน
 เผลอเขาจะลอบเข้รูปของเขาให้เคลื่อนที่ไกลออกไป หรือ
 มิฉะนั้น ก็เข้รูปของคู่แข่งให้ใกล้เข้ามา การเล่นโกงๆ
 ของเขามักจะทำให้เกิดการโต้เถียงทะเลาะวิวาท ลงท้ายที่สุด
 ถึงแก่ “บ่อนแตก” แต่เขามักจะเลือกโกงเฉพาะคนที่
 เล็กกว่าเขาเสมอ

๔. เด็กที่เล่นเป็นพาลเช่นกล่าวมาแล้วนั้น จัดว่าเป็น
 ศัตรูของสมาคม เป็นผู้ทำลายความเป็นผู้นำใจถูกผู้ชายใน
 การเล่นกีฬาให้เสียไป และถ้าเขาเป็นนักกีฬาของโรงเรียน
 ก็จัดว่าเป็นผู้ทำความเสื่อมเสียชื่อเสียงให้แก่หมู่คณะ และ
 โรงเรียนของเขา ไม่สมควรที่เด็กทั้งหลายจะเอา เขียง
 อย่างเลย

๕. นอกจากการไม่เล่นโกงเอาเปรียบเพื่อนด้วย
 ประการต่างๆ แล้ว เด็กทั้งปวงยังควรละเว้นการสนับสนุน

การเล่นโกงเหล่านี้^๕อีกด้วย ขออย่าได้ปรบมือให้เกียรติยศ
หรือสรรเสริญความฉลาดสามารถของผู้เล่นโกงเป็นอันขาด
แม่^๖ผม^๗นั้นจะเป็น^๘พี่น้องหรือเพื่อนร่วมโรงเรียนของเรา หรือ
กำลังเล่นแข่งขันเพื่อนำโล่^๙หน้าถ้วยรางวัล มาสู่โรงเรียนเรา
เพราะการทำเช่นนี้เป็นการขู่งส่งเสริมคนชั่วให้กระทำความ
ชั่ว^{๑๐}ยิ่งขึ้น

คำที่ควร^๑รู้และควร^๒ระมัดระวัง

รังเกียจ	กีฬา	อุบาย	นิสัย
ฟุตบอลล์	กติกา	ละอายใจ	ศัตรู
การสมาคม	สนับสนุน	เกียรติยศ	สามารถ
โล่ห์	ส่งเสริม	รางวัล	

คำถามประจำบท

คำถามสำหรับบทที่ ๘

๑. เหตุใดผู้ใหญ่จึงสอนไม่ให้เด็กเล่นเป็นพาล?
๒. ถ้าเพื่อนเล่นเป็นพาลต่อเรา เราจะชอบหรือไม่?
๓. คนที่ได้เห็นการเล่นเป็นพาล จะรู้สึกรังเกียจอย่างไรบ้าง?

๔. คนเล่นฟุตบอลที่เล่น อย่าง หยาบ คาย ดี หรือไม่
เพราะเหตุไร ?

๕. เด็กที่มีนิสัยเอาเปรียบเพื่อน เราควรคบหรือไม่
เพราะเหตุไร ?

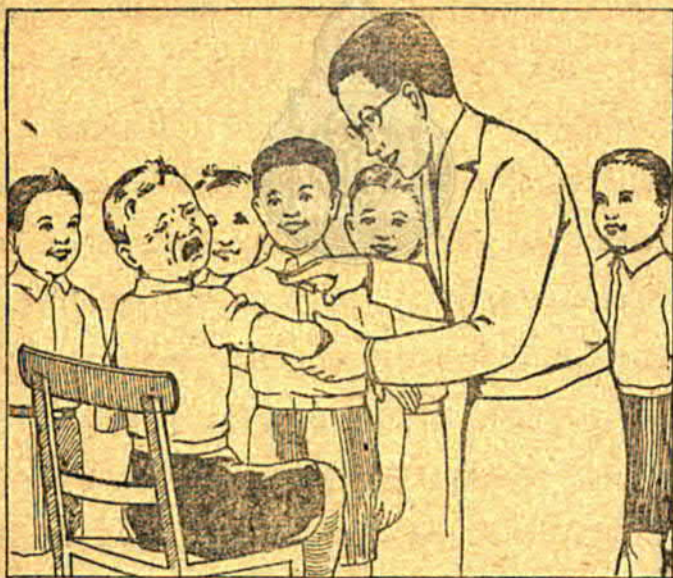
๖. โรงเรียนมีทางที่จะได้รับความเสียหายจากการ เล่น
เป็นพาลของนักเรียนบ้างหรือไม่ ?

๗. เราควรสนับสนุนผู้ที่เล่นเป็นพาลหรือไม่ ? เพราะ
เหตุไร ?



บทที่ ๙ ความอดทน

๑. เด็กๆที่มีอายุต่ำกว่าเจ็ดแปดขวบ มักไม่อดทนต่อความเจ็บปวดเสียบเลบ ถูกเข็นนิดๆหน่อยๆก็ร้องไห้ แพทย์ฉีดยาให้ก็ร้องไห้ หกล้มก็ร้องไห้ หนามตำเท้าเล็กน้อยก็ร้องไห้ ถูกเพื่อนขู่เข็นนิดหน่อยก็ร้องไห้ และร้องไห้โฮๆ ราวกับได้รับความเจ็บปวดมากมาย ที่แท้ตนได้รับความเจ็บปวดเพียงนิดเดียวเท่านั้น เด็กจำพวกนี้ เรามักเรียกว่าเด็กใจเสาะ



เด็กใจเสาะย่อมจะถูกคนข่มขู่อยู่เสมอ

๒. หวังใจว่าเราทุกคน จะพยายามทำตนให้เป็นคน
อดทน การร้องไห้หลังน้ำตาควรจะทิ้งไว้ให้เป็นสมบัติของ
เด็กเล็กๆ อย่าเก็บเอามาเป็นสมบัติของเราซึ่งโต และรู้จัก
อายรู้จักขายหน้าแล้ว ไม่ควรร้องไห้ให้เสียหน้าตาเป็นอันขาด
ขายหน้าเขาเปล่า ๆ

๓. ความเจ็บปวดนั้น เราจะรู้สึกมากหรือน้อยก็อยู่ที่
ใจของเรา บางทีความเจ็บปวดมีเพียงเล็กน้อย แต่ถ้าใจ
ของเรามัวพะวงแต่ความเจ็บปวดอยู่เสมอ หรือนึกหวาดไป
ว่าร่างกายได้รับความเจ็บปวดมาก ความเจ็บปวดของเรา
ก็ย่อมจะขยายใหญ่โตเกินความเป็นจริง ถึงเจ็บน้อยก็กลายเป็น
เจ็บมากไป แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าใจของเราคอยข่ม
ความรู้สึกเจ็บปวดไว้ หรือทำเป็นลืมความเจ็บปวดเสีย
พยายามนึกถึงแต่เรื่องอื่นๆ เราก็จะไม่รู้สึกเจ็บปวดมากมาย
เท่าไร บางทีเราจะไม่รู้สึกเจ็บปวดเสียเลยด้วยซ้ำ

๔. ผู้แข่งขันกีฬาบางคนได้รับบาดเจ็บ ขณะกำลังเล่น
เราเห็นเขาร้องไห้หรือครวญครางบ้างไหม? เปล่าเลย เขา
ไม่ร้องหรือครวญเลย แต่มีไว้ว่าเขาไม่เจ็บ เขาอาจได้รับความ

เจ็บปวดมาก แต่เขาพยายามข่มความรู้สึกเจ็บปวดด้วยน้ำใจ
อันอดทน เขาพยายามที่จะเล่นให้โรงเรียนของเขาจนตลอด
เวลา และบางทีความที่เขาตั้งหน้าตั้งตาเล่นเพื่อเอาชนะ
คู่แข่งนั่นเอง ทำให้เขาลืมความเจ็บปวดได้หมด ทหาร
ที่ออกรบฆ่าศึกก็เช่นเดียวกัน บางทีถูกยิงจนเลือดไหลมูกาย
ก็หาได้รู้สึกว่าการถูกระสุนปืนไม่ เพราะหัวใจของเขาพะวงอยู่
แต่การที่จะเข้ารุกไล่ข้าศึกให้พ่ายแพ้เท่านั้น

๕. นอกจากอดทนต่อความเจ็บปวด เด็กๆ ยังควร
ฝึกหัดกายและใจ ให้มีความอดทนต่อความทุกข์ความยาก
ลำบากต่างๆ เด็กนักเรียนบางคนเพียงแต่ถูกครูตักเตือนให้
เรียนวิชาพอรู้สึกยากก็ทอดอโย เลยไม่คิดจะเรียนอีกต่อไป
เด็กอย่างว่านี้ไม่มีใจอดทน ย่อมเป็นที่เย้ยหยันของคนอื่นๆ
ลูกจ้างและคนงานบางคนหางานทำไม่ค่อยได้ หรือทำได้
ก็จ้างต่ำๆ เพราะเหตุที่ตนเป็นผู้ขาดความอดทน ทำงาน
ยังไม่ทันไร ก็รู้สึกว่ายากจึงจู้จ้นไม่ไหวบ้าง งานหนัก
เกินกำลังบ้าง จ้างต่ำเกินไปบ้าง เลยออกจากงานที่กำลังทำ
อยู่นั้นเสีย ไปหางานอื่นต่อไป แล้วก็ทนไม่ไหวเช่นเดิม

ด้วยนิสัยของคนไม่มีความอดทน คนชนิดนี้สมควรแล้ว
ที่จะหางานดีทำไม่ได้

๖. ความอดทน^๕ เป็นคุณธรรมสำคัญอย่างหนึ่ง เป็น
เครื่องช่วยให้คนทำงานการที่ยากได้สำเร็จเรียบร้อย นักเรียน
ที่จะเล่าเรียนจนจบชั้นซึ่งตนมุ่งหมายก็ดี นักวิทยาศาสตร์
ที่จะทำการค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ ได้สำเร็จก็ดี และนัก
ประดิษฐ์ที่จะคิดทำเครื่องยนตร์กลไกให้ เกิด ประโยชน์ ก็ดี
ย่อมอาศัยความอดทนเป็นเครื่องพะยุงกำลังน้ำใจไม่ให้ตกต่ำ
แม้การเรียนการทดลองหรือการค้นคว้าหาความรู้ จะลำบาก
ยากเป็นสักเพียงใด ผู้มีน้ำใจอดทนจะไม่ยอมท้อถอย
ง่ายๆ คงจะตั้งหน้าบากบั่นไปจนกว่าจะประสบความสำเร็จ
สมประสงค์ ขอให้เราทั้งหลายจงพยายามอบรมคุณธรรม
ข้อนี้ ให้นิสสัยของเราให้จงได้ แล้วจะเป็นประโยชน์
แก่ตัวเราทั้งในเวลา^๕นี้ และเวลาข้างหน้า



นักประดิษฐ์

คำที่ควรรู้และควรสังเกตได้

สมบัติ	พวง	กรวยคราง	ชนะ
ความทุกข์	คุณธรรม	ชนะ	เดียงษา
ประดิษฐ์	เครื่องดนตรี	ประสพ	ประสงค์

คำถามประจำบท

คำถามสำหรับบทที่ ๘

๑. คนใจเสาะ คือคนชนิดใด ?
๒. ความอดทนให้ผลดีแก่เราอย่างไรบ้าง ?
๓. เมื่อเราถูกบาดเจ็บ ผลจะแตกต่างกันอย่างไร ถ้า
(๑) ใจเราพะวงถึงบาดแผลเสมอ (๒) ใจเราไม่พะวงถึง
เสียเลย
๔. การที่นักกีฬาบางคนได้รับบาดเจ็บ แต่ไม่ร้องไห้
และยังลงเล่นต่อไปได้อีกนั้น นักเรียนเห็นว่าเป็นด้วยอะไร?
๕. คนที่ไม่มีความอดทน จะเสียผลในการเรียน
อย่างไรบ้าง ?
๖. ขาวนา ขาวสวน จะต้องมีความอดทนหรือไม่?
เพราะเหตุไร?

บทที่ ๑๐ ข้อตรงต่อหน้าที่

๑. มนุษย์เป็นอันมาก ต้องถูกออกจากงานหรือถูกลดโทษ เนื่องแต่ความไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่ของตน ถ้าเราอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน เราจะพบเห็นเรื่องเหล่านี้บ่อยๆ คนอ่านข่าวจะไม่รู้สึกสมเพชเวทนาผู้ที่ได้รับโทษเพราะทุจริตต่อหน้าที่เลย เช่น สมุหบัญชีชักยอกเงินที่อยู่ในความควบคุมของตน หรือผู้คุมปล่อยให้ผู้ร้ายหนีโดยตนได้รับสินบน ก็เป็นการสมควรแล้วที่คนเหล่านี้จะต้องถูกลดโทษอย่างหนัก

๒. คนทั่วไป ไม่นิยมผู้ที่ไม่มีความซื่อตรงต่อหน้าที่ของตน ทุกบ้าน, ทุกห้างร้าน, ทุกที่ทำการ ปรารภณาแต่ลูกจ้าง คนงานที่ซื่อตรงต่อหน้าที่ และไม่ขยันที่จะรับฟังลักษณะตรงกันข้ามไว้ทำงานเลย แม่ผู้หาเลี้ยงชีพโดยอิสระแก่ตนมิได้เป็นลูกจ้าง เป็นกรรมกรอยู่ได้บังคับของผู้อื่นได้ ก็ยังต้องมีความซื่อตรงต่อหน้าที่ จึงจะทำมาหากินได้ขีดยาว เช่น แพทย์ จะต้องตรวจโรคและผสมยาด้วยความรอบคอบ และตั้งใจรักษาพยาบาลคนไข้อย่างเต็มความสามารถ ทนายจะต้องไม่ขายความลับของลูกค้า และ

พ่อค้าจะต้องไม่ขายของปลอมแก่ผู้ซื้อ ถ้าคนเหล่านี้ประพฤติผิดหน้าที่ คนที่ทราบเรื่องก็ย่อมจะหมดความนิยมนับถือ ทำให้เขาหาเลี้ยงชีพผดเคือง

๓. เด็กๆจงพยายามอบรมบ่มนิสัย ให้เป็นคนซื่อตรง ต่อหน้าที่ของตน เมื่อได้รับหน้าที่เพียบในเวลาที่ผู้ปกครองไม่อยู่ ก็ต้องเพียรอยู่กับบ้านตลอดเวลา ไม่ควรทิ้งบ้านไปเล่นเสียก่อน เมื่อผู้ปกครองใช้ให้ไปธุระที่หน่งที่ใด จะต้องตรงไปตรงมา ไม่ควรเลลโลลแซเซื้อนเสียกลางทาง และเมื่อผู้ปกครองใช้ให้ทำกิจการธุระอันใด ตนจะต้องทำกิจการนั้นให้สำเร็จลุล่วงโดยไม่ทอดทิ้งเสียกลางคัน หรือทำอย่างล่าช้า

๔. หน้าที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของเด็ก ๆ สมัยนี้ ก็คือ การศึกษาเล่าเรียน ขอให้เด็กทั้งปวงจงถือว่าการศึกษาวิชา เป็นภาระสำคัญที่สุดที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของตนมอบให้ตนทำ เด็กจะต้องปฏิบัติหน้าที่อันนี้ให้ดีที่สุด ในการศึกษาวิชา เด็กไม่ว่าโง่หรือฉลาดมีหน้าที่จะต้องทำเหมือนกัน ๓ ประการ คือไปโรงเรียนเสมอ ตั้งใจฟังคำสอนของครู

เสมอ และขยันหมั่นเรียนอยู่เสมอ เด็กคนใดเกลียดเกลียด
โรงเรียนก็ไม่ต้องออกตั้งใจฟังคำสอนของครูก็เกียจคร้าน
ในการอ่านการเขียน และทำแบบฝึกหัดที่ครูหรือผู้ปกครอง
กะให้ทำก็คิดว่าเป็นผู้ไม่ข้อตรงต่อหน้าที่ของตน เป็นผู้
ผู้ประพฤติการอันไม่ควรประพฤติ และถ้าไม่คตินิสัย
ความประพฤติเช่นนี้เสียให้หาย น่ากลัวว่าเด็กเช่นนี้จะ
เล่าเรียนไม่สำเร็จ

๕. ผู้ที่ข้อตรงต่อหน้าที่ ย่อมมีแต่คนสรรเสริญชมเชย
และยังผู้นั้นเคร่งครัดต่อหน้าที่ถึงสามารถสละชีวิตของตนได้
ก็ยังมีคนชมเชยมากขึ้น

๖. ในการปฏิบัติครั้งใหญ่ในประเทศสเปน เมื่อ พ.ศ.
๒๔๘๐ ผู้บังคับการบ้อมอัลคาซาในจังหวัดโทเลโด เป็นพวก
คณะก่อการปฏิวัติเพื่อโค่นอำนาจรัฐบาลทหารฝ่ายรัฐบาลได้
พยายามตีบ้อมอัลคาซาเป็นสามารภ แต่ก็ไม่แตก จึงใช้วิธี
ให้ผู้บังคับการบ้อมให้ยอมแพ้โดยดี มิฉะนั้น จะประหารชีวิต
บุตรชายของผู้บังคับการบ้อม ซึ่งอยู่ในเงอ้อมมือของตนเสีย
ฝ่ายผู้บังคับการบ้อมได้ขอให้บุตรชายของเขามาพูดโทรศัพท์

กับเขา เมื่อบุตรชายมารับโทรศัพท์แล้ว นายทหารผู้^{๒๔}ตรง
 ต่อหน้าที่ก็กล่าวพลอบโยนและปลุกใจบุตรชายของตนเป็นใจ
 ความว่า “ลูกเอ๋ย พ่อไม่สามารถจะช่วยลูกได้ พ่อเป็นทหาร
 จะทำการทูลจรีตต่อหน้าที่หาควรไม่ ลูกจงตัดใจยอมตายเกิด
 แล้วพ่อจะแก้แค้นให้จงได้” เมื่อศัตรูเห็นว่าผู้บังคับการ
 บ้อมไม่ยอมแพ้โดยดี จึงนำตัวบุตรชายผู้บังคับการบ้อมไป



ภาพบ้อมและผู้บังคับการบ้อม

ประหารชีวิตเหมือนกันที่ขู่ไว้ ส่วนผู้บังคับการบ้อมก็พยายามรักษาบ้อมไว้ได้จนกระทั่งมีกองทัพฝ่ายคนมาช่วยเหลือ

๗. ตุลาการชาวไอเรผู้หนึ่งชื่อลินซ์ มีชื่อเสียงปรากฏมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ว่าเป็นผู้ที่เคร่งครัดต่อหน้าที่อย่างที่สุด คราวหนึ่งบุตรชายของเขามาจากต่างประเทศตาย ศาลพิพากษาให้ประหารชีวิตจำเลยด้วยวิธีแขวนคอ ในฐานที่นายลินซ์เป็นเจ้าของหน้าตงการประหารชีวิตนักโทษ เขาจึงเตรียมการที่จะนำบุตรชายไปแขวนคอ ณ ที่ประหารนักโทษ เมื่อภรรยาของเขาทราบเรื่องราวเจ้าหน้าที่จะนำบุตรของตนไปฆ่า ก็เกลี้ยกล่อมได้ชาวบ้านเป็นอันมากมาคอยแย่งนักโทษจากผู้คุม บังเอิญลินซ์ทราบเรื่องนั้นเสียก่อน จึงออกคำสั่งให้แขวนคอบุตรชายของตนภายในคุก ความคิดของมารดาที่จะช่วยบุตรเลยเป็นอันไม่สำเร็จ นี่ก็เพราะนายลินซ์เห็นแก่หน้าที่ราชการมากกว่าความรู้สึกส่วนตัว น้ำใจเด็ดเดี่ยวข้อตรงเช่นนี้หาได้ยากนัก สมควรแล้วที่จะได้รับคำสรรเสริญเป็นขอจากคนทั้งหลาย

คำทศวรรและควรสะกดได้

หนังสือพิมพ์	สมเพช	เวทนา	รักษาการ
สมุหบัญชี่	สินบน	ปรารภนา	อิสสระ
กรรมกร	ชีพ	ปฏิบัติ	อาจหาญ
ปฏิวัติ	รัฐบาล	โทรศัพท์	กองทัพ
ตุลาการ	ปรากฏ	ราชการ	

คำถามประจำบท

คำถามสำหรับบทที่ ๓๐

๑. ความซื่อตรงต่อหน้าที่คืออย่างไร ?
๒. ห้างร้านต้องการคนงานที่มีลักษณะอย่างไร? เพราะเหตุไร ?
๓. จงซักถามอย่างความไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่ มาให้คู่สักสองเรื่อง
๔. ลูกจ้างที่ไม่ซื่อตรงต่อนาย อาจจะได้รับผลร้ายอย่างไรบ้าง ?

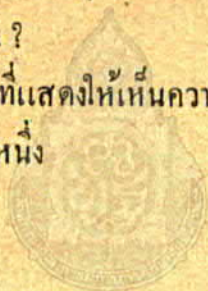
๕. เหตุใดแพทย์จึงต้องข้อตรงต่อหน้าที่ ?

๖. เด็กจะต้องประพฤติอย่างไรต่อผู้ปกครอง จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ข้อตรงต่อหน้าที่ ?

๗. เมื่อผู้ปกครองของเราไปธุระ และใช้ให้เราเฝ้าบ้าน เราควรทำอย่างไร ?

๘. เด็กจะต้องประพฤติอย่างไร จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ข้อตรงต่อการเรียน ?

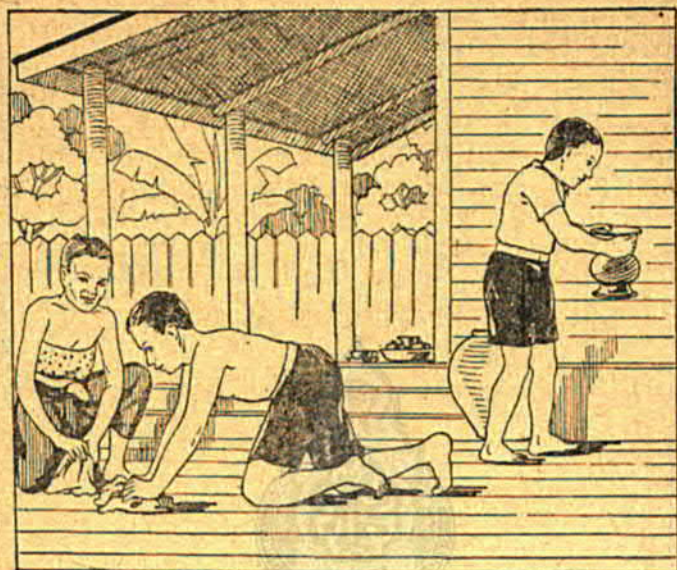
๙. จงเล่าเรื่องที่แสดงให้เห็นความข้อตรงต่อหน้าที่อย่างเคร่งครัดมาสักเรื่องหนึ่ง



บทที่ ๑๑ การตอบแทนบุญคุณ

๑. เมื่อผู้ใดทำความดีให้แก่เรา ย่อมถือว่า ผู้นั้นมีบุญคุณแก่เรา เป็นหน้าที่ของเราที่จะต้องตอบแทนบุญคุณของผู้นั้นให้จงได้ จึงจะมีผู้สรรเสริญ การตอบแทนบุญคุณก็คือการทำความดีตอบแทนความดีของผู้อื่น ใครเขาเคยช่วยเหลือเอื้อเฟื้อให้เงินทองสิ่งของแก่เรา เราก็คงหาโอกาสแสดงความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อแก่ผู้นั้น ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์หรือกำลังความคิดตามสมควร

๒ บิดามารดาเป็นผู้มีบุญคุณอันใหญ่หลวงแก่เรา เราเป็นหนี้บุญคุณท่านมาก เราจึงควรทำความดีใช้หนี้บุญคุณของท่านเสมอ แม้เราจะเป็นเด็ก เราก็มิโอกาสทำความดีตอบแทนบิดามารดาได้บ้าง เช่นประพฤติตนเป็นคนเรียบร้อย ช่วยทำงานให้ท่านด้วยความเต็มอกเต็มใจ และปฏิบัติตนให้เป็นที่ถูกใจท่าน ด้วยการพากเพียรเรียนหนังสือ ด้วยการเคารพพนบถนอบและเชื่อฟังคำสั่งสอนของท่าน และด้วยการหมั่นรับใช้เอาอกเอาใจท่านทั้งในเวลาปกติและเวลา



ช่วยบิดามารดาทำงาน

บ๊วยไข่ ความประพฤตินี้ทำให้น้องบิดามารดารู้สึก
ปลาบปลื้มยินดี แม้จะเป็นของเล็กน้อย เมื่อนำไปเทียบกับ
บุญคุณที่ท่านมีอยู่แก่เรา ก็ยังดีกว่าที่จะไม่ทำอะไรเสียเลย
และเมื่อเราเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว เราก็จะมีช่องทางสนอง
บุญคุณของท่านได้ดั่งเช่น เช่นเลี้ยงดูท่านให้มีความสุข รักษา
พยาบาลท่านเมื่อถึงคราวบ๊วยเจ็บ และจัดการศพตลอดจน

ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ท่านเมื่อท่านถึงแก่กรรม

๓. คนบางคนไม่รู้จักคุณบิดามารดาเสียเลย เขาถือว่า เป็นหน้าที่ของบิดามารดาที่จะต้องเลี้ยงดูเขา ให้การศึกษา แก่เขา ให้การอาชีพแก่เขา เขาจึงลงความเห็นว่าคุณค่าต่าง ๆ ที่บิดามารดาทำให้แก่บุตรเป็นกิจการที่ต้องกระทำตามหน้าที่ ไม่ควรถือว่าเป็นบุญคุณ ความคิดของคนจำพวกนี้เป็นความคิดผิดมาก เด็ก ๆ จงอย่าได้พลอยเห็นตามไปด้วย เป็นอันขาด

๔. รองจากบิดามารดาก็ถึงญาติผู้ใหญ่เช่น พี่ บ้า น้ำ ลุง เป็นต้น ซึ่งคงจะเคยทำความดีแก่เรามากบ้างน้อยบ้าง ญาติผู้ใหญ่เหล่านั้นบางคนคงจะเคยให้ขนมให้ส탕ค์แก่เรา และเคยสั่งสอนแนะนำเรามากบ้าง เคยให้เสื้อผ้าอาหาร เงินทองแก่เราบ้าง ญาติคนใดมีคุณแก่เรา เราจะต้องตอบแทนบุญคุณของญาติผู้นั้น เมื่อเรายังเป็นเด็ก เราก็ตอบแทนบุญคุณด้วยการเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอน และเมื่อมีงานการอะไรที่พอจะช่วยให้ได้ เราก็ควรเข้าช่วยด้วยความเต็มใจ เด็กที่ดื้อถือดีไม่ยำเกรงพี่และญาติผู้คุณ หรือที่

ไม่มีกำลังใจช่วยการช่วยงานที่ควรจะช่วยได้ ตั้งแต่เกิดมา
ไม่เคยเอาอกเอาใจญาติผู้มีคุณเลย กอบแต่จะให้คนอื่นทำ
ความดีแก่ตน ส่วนคนไม่คิดจะทำความดีตอบแทนผู้อื่น
เด็กเช่นนั้นเป็นเด็กเอาเปรียบคนและไม่รู้บุญคุณคน โตขึ้น
ก็คงจะไม่รู้คุณผู้ใดทั้งสิ้น กระทำให้หมดความรักใคร่นับถือ
เราอย่าได้เอาเยี่ยงอย่างเด็กชนิดนี้เป็นอันขาด

คำควรรรู้และควรระลึกได้

บุญคุณ	โอกาส	พากเพียร	เคารพ
สนองคุณ	พยาบาล	ศพ	อุททิศ
กุศล	ถึงแก่กรรม	ศึกษา	อาชีพ
อาหาร			

คำถามประจำบท

คำถามสำหรับบทที่ ๑๑

๑. ใครบ้างเป็นผู้มีบุญคุณแก่เรา ?
๒. เราควรตอบแทนคุณคนเหล่านั้นอย่างไร ?
๓. เด็กๆสามารถตอบแทนคุณบิดามารดาได้หรือไม่ ?

๔. การตอบแทนบุญคุณ คืออย่างไร ?

๕. ผู้ที่มีบุญคุณอย่างใหญ่หลวงแก่เรานั้นคือผู้ใด ?

๖. บิดามารดามีคุณแก่เราอย่างไรบ้าง ?

๗. เราควรตอบแทนคุณของบิดามารดด้วยวิธีใดบ้าง ?

๘. ถ้าพ่อของเราเป็นผู้มีคุณแก่เรามาก เราควรปฏิบัติต่อพ่ออย่างไรบ้าง ?

๙. จงกล่าวถึงงานการ ที่นักเรียนทำประจำวันที่บ้าน และบอกด้วยว่า งานอย่างไหนเป็นงานส่วนตัว และงานอย่างไหนเป็นงานของผู้ปกครอง ?

บทที่ ๑๒ การตอบแทนบุญคุณ

(ต่อบทที่ ๑๑)

๕. ครบอาจารย์เป็นผู้พร่ำสอนวิชาความรู้ให้แก่เราด้วยความตั้งใจ เราผิดท่านก็คอยเตือน ช่วยอบรม บ่มนิสัยให้เรามีความประพฤติดี ต้องนับว่าท่านเป็นผู้มีบุญคุณแก่เรามาก เราควรตอบแทนบุญคุณของท่านด้วยการเชื่อฟังคำสั่งสอน ประพฤติตนให้เรียบร้อยในเวลาเรียน และขยันหมั่นเพียรในการทำงานที่ท่านสั่งให้ทำอยู่เสมอ กับเมื่อท่านมีกิจธุระจะใช้สอยหรือวานให้เราทำการงานอันใด เราต้องรับทำการงานอันนั้นสนองคุณท่านด้วยความเต็มอกเต็มใจ เมื่อเราพบท่านที่ไหน เราควรเคารพท่านเสมอ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้คุณของครูบาอาจารย์

๖. เด็กทุกคนคงจะเคยได้รับความเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือจากเพื่อน หรือเคยได้รับความกรุณาปราณีจากคนอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างนี้ อย่าลืมเมื่อใครทำความดีแก่เรา เราเป็นหนี้บุญคุณของเขา เราจะต้องใช้หนี้บุญคุณ

ของเขาให้จงได้ เมื่อเพื่อนแบ่งปันยางลบหรือนาหมึกให้แก่
เรา เราก็ต้องให้ของกินของเล่นแก่เขาเป็นการตอบแทน
เมื่อผู้ใหญ่คนใดคนหนึ่งแสดงความเอื้อเฟื้อแก่เรา เราจะ
ต้องหาโอกาสแสดงความดีตอบแทนผู้นั้น ถ้าทำให้แก่ผู้นั้น
โดยตรงไม่ได้ ก็ควรจะแสดงแก่ลูกหลานของเขา

๗. เด็ก ๆ มักจะลืมบุญคุณของผู้ที่มอบคุณแก่ตนเสีย
โดยง่าย เช่นเด็กคนหนึ่งได้รับเสื้อผ้าจากพี่สาว เด็กผู้นั้นจะ
คิดถึงบุญคุณของพี่สาวอยู่สักเจ็ดแปดวัน แต่พอพ้นเวลาที่
กล่าวมาแล้ว ความรู้สึกคิดถึงบุญคุณของพี่ก็จางลง เด็กคน
นั้นกลับเป็นคนต่อต้าน ไม่กลัวเกรงพี่เหมือนดังก่อน และบาง
คราวก็จะทะเลาะทุ่มเถียงกับพี่ เมื่อพี่ว่ากล่าวเสียด้วยซ้ำ

๘. การไม่รู้จักคุณคน เป็นความประพฤติชั่วร้ายไม่
สมควรจะเอาเยี่ยงอย่าง เช่นเรื่องต่อไปนี้ เด็กคนหนึ่ง
กำพร้าบิดามารดา และต้องมาอาศัยอยู่กับพ่อค้าคนหนึ่ง พ่อ
ค้าผู้นั้นอุปถัมภ์บำรุงเด็กคนนั้นด้วยความเมตตากรุณา และ
ออกเงินค่าเล่าเรียนให้เด็กผู้นั้นได้เล่าเรียน จนกระทั่งโต
เป็นหนุ่ม เมื่อชายหนุ่มออกจากโรงเรียนแล้ว ก็ทำงานอยู่

กับพ่อค้าผู้อุปถัมภ์กัน ในขั้นต้นเขาทำงานเรียบร้อยจนเป็นที่ไว้วางใจของพ่อค้าผู้ใจดี จึงได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นจนได้เป็นผู้จัดการ ต่อมาเขาเกิดความโลภ จึงเริ่มทำการคดโกงเงินทองของผู้อุปถัมภ์เขาเรื่อยมา จนกระทั่งพ่อค้านั้นโตรมลง ส่วนตัวเขาร่ำรวยขึ้น แล้วเขาก็ไปตั้งร้านค้าขายแข่งขันกับผู้มบุญคุณของเขา ในสถานที่ใกล้เคียงกัน กระทำให้พ่อค้าผู้มุนหาขาดทุนยับยั้งลง ในที่สุดก็ป่วยและตายด้วยความเสียใจ พ่อค้าผู้มุนมีบุตรชายคนหนึ่ง บุตรพ่อค้านั้นไม่รู้จะพึ่งพาอาศัยผู้ใด จึงไปขอทำงานอยู่กับชายหนุ่มแต่แทนที่จะได้รับความช่วยเหลือ เขากลับถูกขังไว้่ออกจากร้าน ในเรื่องนี้เราจะเห็นว่าชายหนุ่มผู้มุนกระทำการเนรคุณอย่างน่าเกลียดน่าอายเป็นที่ยัง

๕. การตอบแทนบุญคุณ เป็นความประพฤติอันงดงาม นำความปลาบปลื้มมาสู่ทั้งผู้กระทำและผู้รับ เป็นเครื่องผูกพันมิตรและความชอบพอรักใคร่ในระหว่างผู้ให้และผู้รับ ให้สนิทแน่นยิ่งขึ้น คนที่มคุณแก่เราเมื่อเห็นเราไม่มบุญคุณของเขา ก็ย่อมจะเกิดความยินดีมีแก่ใจที่จะช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ

เราต่อไปอีก การตอบแทนบุญคุณจึงเป็นการที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่เราในภายหน้าอีก ตรงกันข้ามกับความอกตัญญูไม่รู้คุณคุณ ซึ่งเป็นความประพฤติกิเลสที่เลวทรามต่ำช้า มีแต่จะก่อให้เกิดความขุ่นข้องเคืองใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรา และตัดหนทางมิให้เราได้รับความกรุณาปรานีต่อไปอีก

คำทศวรรวิและศวรรสะกตได้

อาจารย์	ใช้สอย	เหตุการณ์	เนรคุณ
กำพร้า	อุปถัมภ์	ความโลภ	โทรม
ผูกพัน	ไมตรี	อำนวย	อกตัญญู
ปรานี	บุตร		

คำถามประจำบท

คำถามสำหรับบทที่ ๓๒

๑. ครูเป็นผู้ทำความดีไว้แก่เราอย่างไร ?
๒. เราจะตอบแทนคุณของครูได้อย่างไร ?
๓. การทำความดีแก่เพื่อน มีประการอะไรบ้าง ?
๔. เด็กที่ชอบทะเลาะทุ่มเถียงกับพี่ เมื่อพี่ว่ากล่าวดีหรือไม่ เพราะเหตุไร ?

๕. เมื่อเราเป็นหนี้บุญคุณผู้ใด เรามีหน้าที่จะต้องทำ
อย่างไร ?

๖. ความประพฤติอย่างไรบ้าง เป็นการเนรคุณ ?

๗. เด็กที่หยิ่งจองหองต่อญาติผู้มั่งคั่ง ได้ชื่อว่าเป็นคน
ชนิดใด ?

๘. การเนรคุณคนให้ผลร้ายอย่างไร ?

๙. คนที่พยายามตอบแทนคุณผู้อื่นอยู่เสมอ จะได้ผล
ดีอย่างไรบ้าง ?

๑๐. อะไรเป็นเครื่องตัดหนทาง มิให้เราได้รับความ
กรุณาปราณีจากผู้อื่น ?

๑๓ ความจงรักภักดี

๑. มีเรื่องปรากฏในตำนานของชาติไทยอยู่เรื่องหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นความจงรักภักดีของบ่าวทมิฬต่อเจ้านายของตน และแสดงผลของการที่ภักดีธรรมเช่นนั้น ครั้นหนึ่งประมาณ สองร้อยปีมาแล้ว เจ้านายสองพระองค์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีเกิดแย่งราชสมบัติกัน ถึงกับยกทหาร มาทำสงครามกันในกลางพระนครเป็นสัปดาห์กลางเมืองขึ้น ผลที่สุดเจ้าฟ้าอภัยผู้เป็นฝ่ายแพ้แก่พระมหาอุปราช ได้เสด็จ หนีลงเรือลำหนึ่ง พร้อมด้วยเจ้าฟ้าปรเมศร์ผดุง พระองค์ แก้วพี่ชาย กับบ่าวไพร่อีกหลายคน ขณะไปกลางทาง บรรดา บ่าวไพร่เห็นเจ้านายของตนเข้าท้อใจ จะเป็นทพต่อไป ไม่ได้ ชำรายถ้าถูกพระมหาอุปราชจับได้ ก็จะถูกกันได้รับ อาชญาอย่างหนักจึงพากัน โดดน้ำหนีไปสิ้น คงเหลือแต่ มหาศเล็กชื่อนายดวงแต่ผู้เดียว ซึ่งไม่ยอมละทิ้งเจ้านายผู้ เคยมีพระคุณแก่ตน

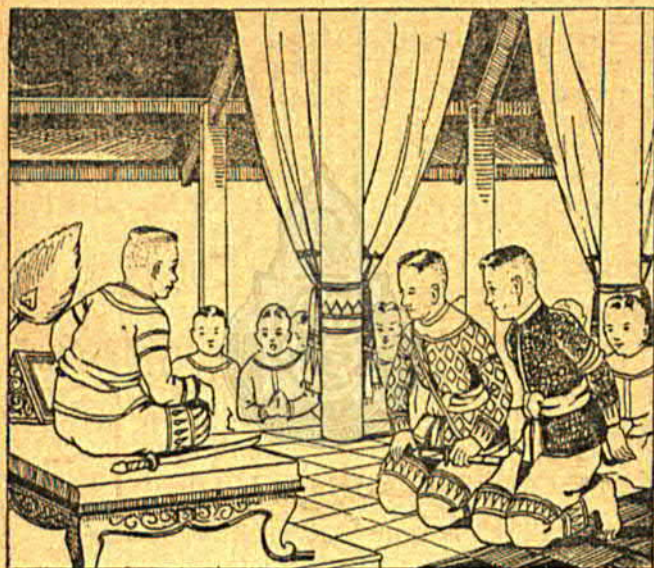
๒. ต่อมาพระองค์แก้วพี่ชาย กลับจะหนีไม่รอดจึงทิ้ง น้องของตน และขอเฝ้าเจ้าเมืองของเจ้าฟ้าทั้งสองมา ถวายพระมหาอุปราชเป็นการหาความดีความชอบ ฝ่ายเจ้าฟ้า

อภัยและเจ้าฟ้าปรเมศร์ก็เที่ยวซ่อนเร้นระหกระเหินไปตามป่าตามดงได้รับความทุกข์ยากอย่างแสนสาหัส เพราะเหตุที่มหาราชวงศ์แห่งเมืองมโหฬารได้ติดตามไปด้วย จึงได้อาศัยนายด้วงหาอาหารและขอข้าวปลาจากชาวบ้านมาเลี้ยงชีวิต นายด้วงรู้ว่าอาชญาในสมัยนั้นร้ายแรงมาก พรรคพวกของฝ่ายแพะซึ่งถูกกล่าวหาว่าเป็นกบฏ จะได้รับโทษถึงตาย แต่เขาหาได้มีความขยันย่อท้อลอยไม่ สู้สุดสัห์ติดตามเจ้านายปรนนิบัติเจ้านายและยอมตายกับเจ้านายด้วยความภักดีนำสรเสรีญคนชนิดนั้นหาได้อีกยากอย่างยิ่ง ในจำนวนร้อยคน บางที่จะมีสักคนเดียว

๓. ในที่สุด ทหารฝ่ายพระมหาอุปราชก็ติดตามจับเจ้าฟ้าทั้งสองได้ เจ้าฟ้าทั้งสองพระองค์ถูกปลงพระชนม์ พระองค์แก้วซึ่งลอบพาเครื่องยศของเจ้าฟ้าทั้งสองมาถวายพระมหาอุปราชด้วยหวังจะเอาตัวรอด ก็ถูกประหารชีวิต ส่วนนายด้วงผู้มนำใจกตัญญูและจงรักภักดีต่อเจ้านายอย่างน่าชม นั้น กลับไม่ได้รับโทษอย่างใดเลย ความประพฤติดังดงามของนายด้วงนั่นเองช่วยชีวิตของเขาไว้ได้ ก็ทำให้พระมหาอุปราชทรงเห็นใจ ถึงแก่ตรัสสรเสรีญว่า “อ้ายด้วงนี้

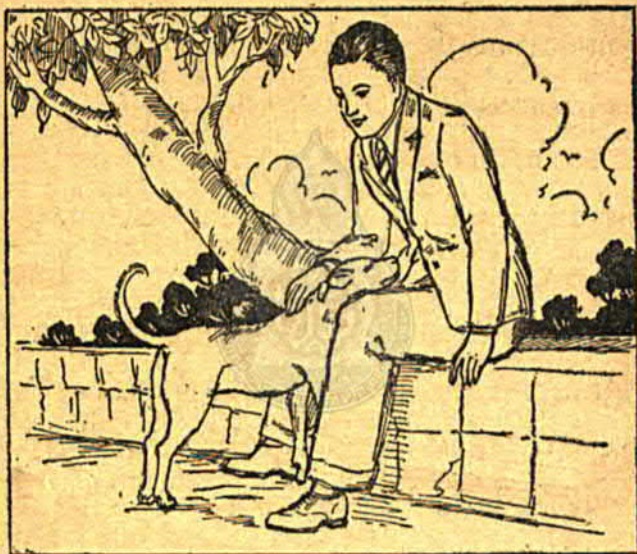
มันจงรักภักดีในเจ้าของมัน, อย่าฆ่ามันเสียเลย เลี้ยงไว้ให้
เป็นข้าราชการสืบไปเกิด"

๔. คนเราจะต้องมีความจงรักภักดี จึงจะมีคนชมและ
เกิดผลดีแก่ตน บ่าวที่ จะต้องจงรักภักดีต่อนาย บุตรที่



พระมหากษัตริย์ และนายต้องผู้จงรักในเจ้าของตน
จะต้องจงรักภักดีต่อบิดามารดา ศิษย์ที่ดีจะต้องมีใจภักดีต่อ
ครู และพลเมืองที่ดีจะต้องจงรักภักดีต่อชาติศาสนาพระ

มหากษัตริย์ของตน ผู้ที่มีความจงรักภักดีต่อผู้ใด บ่อมจะเจ็บ
ร้อนแทนผู้นั้นเมื่อมีคนคิดฉ้อโกง บ่อมจะไม่ละทิ้งผู้นั้น
ในยามขัดสนจนยาก และพร้อมที่จะฝ่าอันตรายหรือความ
ลำบาก เพื่อบอกกันภักดีให้แผ้วพานผู้มั่งคั่งของตนอยู่ทุกเมื่อ



สุนัขกระตือรือร้นหาเจ้าของ

๕. แม้แต่สัตว์ดิรัจฉาน ยังมีความรู้สึกจงรักภักดีต่อ
เจ้าของของมัน สุนัขเป็นสัตว์ที่ซื่อในทางนี้มาก ถ้าเรา

เลี้ยงดูให้อาหารแก่มัน และแสดงความกรุณาแก่มันเสมอๆ
แล้ว มันจะมีใจจงรักเราอย่างแน่นแน้ บางคราวเราตีมัน
มันก็ไม่โกรธไม่กั้เราและไม่หนีเราไปอยู่ที่อื่น เวลาเรากลับ
จากธุระ พอมาถึงบ้านมันก็วิ่งมาต้อนรับเราด้วยความยินดี
ถึงเวลากลางคืน มันก็ช่วยเฝ้าชะโมยให้เรา สุนัขบางตัวเข้า
ช่วยเจ้าของของมัน ในเวลาเจ้าของถูกข่มเหงรังแก

๖. ก็เราเป็นคนแท้ ๆ จะไม่ละอายใจบ้างหรือ ถ้าหาก
เราไร้ความจงรักภักดี หรือเราไม่คุณธรรมข้อนด้อยกว่า
สัตว์วิเศษจกาน เด็กบางคนช่างเลวเสียจริง ๆ ถูกพ่อแม่
เมียนदी ก็ผูกใจเจ็บแค้น ถูกครูตักก็โกรธ ถูกพี่สาวกล่าว
โทษทำท่าจะต่อย เทยวินินทาครู นินทาผู้มั่งคั่งต่าง ๆ นานา
ให้เพื่อนฟัง เด็กชนิดนี้ ไครอย่าได้เอาเยี่ยงอย่างเป็นอย่างอื่น
ขาด เพราะเป็นแบบอย่างที่ชั่วช้ามาก

คำที่ควรรู้และควรระลึกได้

กบฏ	ภักดี	ราชสมบัติ	ศึกกลางเมือง
อาชญา	ยศ	ระหกระเหิน	ทุกข์ยาก

สาหัส	เคราะห์ดี	อาศัย	พรรคพวก
ตรัส	ศิษย์	พระมหากษัตริย์	ดิรัจฉาน

คำถามประจำบท

คำถามสำหรับบทที่ ๓๓

๑. ความจงรักภักดีหมายความว่าอะไร ?
๒. จงเล่าเรื่องนายต๋วงมหาเดเล็กมาให้ฟังอย่างย่อ ๆ
๓. ถ้าเจ้าพ่อภัยไม่ได้อาศัยนายต๋วง จะเป็นอย่างไร ?
๔. เหตุไฉนนายต๋วง จึงไม่ถูกลงอาชญา ?
๕. ความจงรักภักดี ควรจะมีในระหว่างผู้ใดกับผู้ใดบ้าง ?
๖. บ่าวที่จงรักภักดีต่อนาย ควรจะอย่างไรบ้าง ?
๗. บุตรที่จงรักภักดีต่อบิดา ควรจะอย่างไรบ้าง ?
๘. ศิษย์ที่จงรักภักดีต่อครู ควรปฏิบัติอย่างไรบ้าง ?

บทที่ ๑๔ ความร่าเริง

๑. มีเด็กสองคนพี่น้อง คนพี่ชื่อช่วง คนน้องชื่อชน
เด็กสองคนนี้มีนิสัยแตกต่างกันมาก ช่วงมีนิสัยหงุดหงิด
โทโสร้าย ส่วนชนมีนิสัยตรงกันข้าม เขาเป็นคนขี้มขี้ม
แจ่มใสร่าเริงอยู่เสมอ

๒. เมื่อบิดามารดา ใ้ให้พี่น้องคนทำางานสิ่งใด
ถ้าเด็กชายช่วงกำลังว่าง และเห็นว่างานนั้นเป็นงานเบา เขา
ก็ช่วยทำโดยดี แต่ถ้าเขากำลังต้องบ่นหนังสืออยู่หรือกำลัง
เล่นอยู่ เขาจะแสดงอาการไม่พอใจให้ปรากฏทันที ทำหน้า
น้ำขมวดบ้าง บ่นอับบ้าง แกล้งทำกระพืดกระเพด
บ้าง จนบิดามารดารู้สึกเกลียดชัง ต้องว่ากล่าวอยู่เสมอ
ส่วนเด็กชายชนนั้น ไม่ว่าผู้ปกครองจะใช้ในขณะใด กำลัง
เล่นอยู่ก็ดี กำลังเรียนอยู่ก็ดี เขาก็ทำงานการส่วนตัวของเขา
และรับทำงานการของบิดามารดาด้วยความเต็มอกเต็มใจทัน
ที่ หน้าตาขี้มขี้มแจ่มใสอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นงานหนัก
หรืองานเบา กระทำให้บิดามารดาออกพอใจมาก ชนจึง

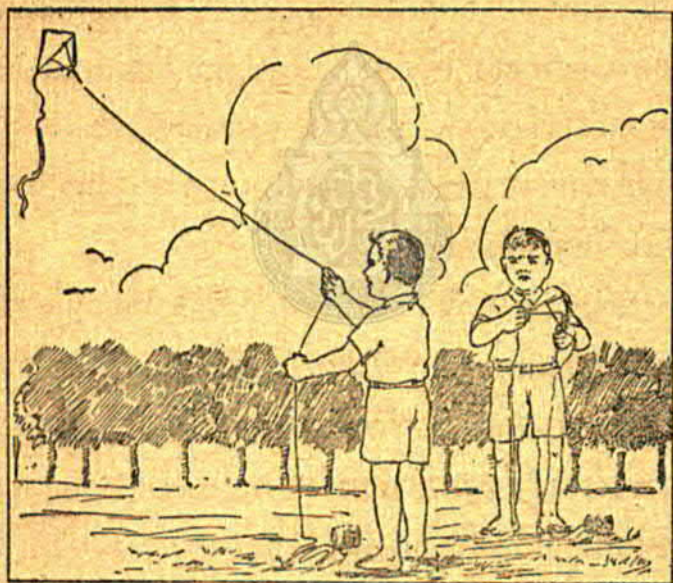
ได้รับคำชมเชย และได้รับรางวัลจากบิดามารดาอยู่เสมอ

๓. เมื่อเด็กทั้งสองคน^๕ไปโรงเรียน^๕ เพื่อนนักเรียน^๕มักจะชอบคุยชอบเล่นกับเด็กชาย^๕ชั้น เพราะเด็กชาย^๕ชั้นเป็นคนชอบสนุก^๕ร่าเริง^๕ ความขี้มั่ว^๕แจ่มใส^๕ และเสียงหัวเราะของเขา พลอยทำให้พวกเพื่อนเกิดความร่าเริงไปด้วย^๕ ชั้นเข้าไปคุยเข้าไปเล่นในหมู่ใด เราจะได้ยินเสียงสรวลเสเฮฮาและได้เห็นกิริยาร่าเริงในเด็ก^๕หมื่น^๕นั้นเสมอ แต่ส่วนเด็กชาย^๕ช่วงนั้น ปรากฏว่าพวกเพื่อนนักเรียนไม่ค่อยมาส่ง^๕สิ่งด้วย เพราะช่วงเป็นคนหน้า^๕บึ้ง^๕ ถูกครูตีในตอนเช้าก็หน้า^๕งัวหน้า^๕งูไปตลอดวัน

อนึ่งเวลาเล่นกัน^๕ล้อกัน^๕ ช่วงมักเกิดความฉุนเฉียวง่าย เดี่ยวโกรธคน^๕นั้นทะเลาะกับคน^๕นี้ ผลที่สุดเมื่อพวกเพื่อน^๕รู^๕นิสัย^๕ของช่วงแล้ว ต่างก็พากันเลิกคบ^๕ค้าสมาคม^๕ด้วย บางคราวช่วงขอเข้าร่วม^๕วงกับเพื่อนในการเล่นกีฬาต่าง ๆ พวกเพื่อน^๕ก็หาขม^๕ให้เข้าร่วม^๕วงไม่ โดยกล่าวว่า “เธอจะมาทำให้หมดสนุกเสีย เพราะเธอเป็นคนเจ้าโทโสอยู่ด้วย”

๔. เด็กชายช่วงมีนิสัย^๕เช่น^๕นี้มาตั้งแต่เล็กจนโต ใคร

ล่อนนิกก็โกรธ ใครว่าน้อยก็โกรธ ทำอะไรไม่ได้ตั้งใจก็โกรธ
 บางทีในขณะที่เล่นว่า พอเชือกพันกันยุ่งหรือว่าติดยอด
 ไม้ แก่ไม่ได้เร็วทันใจ เขาก็เดือดดาลเกิดโทษะขึ้นทันที
 นิกโกรธลมโกรธต้นไม้ โกรธเชือกต่าง ๆ นานา ลงท้าย
 กระจกว่าวกระจกบ้านเล็กขาดยับเป็น ขณะทำเลขคณิต



เด็กเล่นว่าว

การบ้านที่ครูให้ ถ้าเป็นโจทย์ง่าย ๆ เขาก็จะทำได้เรียบร้อย
แต่ถ้าเป็นโจทย์ยาก ๆ ทำไม่ได้ตั้งใจเขาก็เกิดโทโส แล้ว
เลยพาลโกรธครูที่ให้การบ้านยาก โกรธน้องเล็กๆ ที่มาเล่น
ใกล้ ๆ โกรธมารดาที่ใช้ให้ไปตักน้ำมาให้ น้องดื่ม ลงท้าย
ขว้างปากกาขวดหมึกแตกหักเสียหาย แล้วเลยพาลเล็ก
ทำการบ้าน ปากก็บ่นว่า “โจทย์ยาก ๆ พรรณนี้ ใครจะ
ทำได้” หน้าตาของเขามีลักษณะบูดบึ้งมึงถึงที่น่าเกลียด
น่ากลัว

คำที่ควรรู้แต่ควรสะกดได้

กระพืดกระเพียบ	รางวัล	สรวลเสเฮฮา	สูงส่ง
สมาคม	สันดาน	เดือดดาล	โจทย์
พาล	พรรณ	มึงถึง	นิสัย

คำถามประจำบท

คำถามประจำบทที่ ๑๕

๑. เธอชอบเพื่อน ที่มีหน้ายิ้มแย้มหรือมีหน้าบูดบึ้ง ?

เหตุไรจึงชอบเช่นนั้น ?

๒. เด็กชายช่วง ประพฤติการอย่างไรบ้างที่ไม่ดี ?

๓. เหตุไรเด็กชายช่วง จึงมีสีหน้าบูดบึ้ง เมื่อถูก
ผู้ปกครองไต่ถาม ?

๔. เหตุไรเด็กชายชั้น จึงได้รับความชมเชยจากบิดา
มารดาบ่อย ๆ ?

๕. คนที่มีนิสัยเกิดโทโง่งง่ายเหมือนอย่างเด็กชายช่วง
มักจะได้รับความเสียหายอย่างไร ?

๖. ถ้าเราเล่นว้าว และเราเกิดโทโง่งง่าย เราจะได้รับ
ความเสียหายอย่างไรบ้าง ?

๗. ถ้าเรามีโทโง่งในเวลาเล่าเรียน จะเกิดผลร้าย
อย่างไร ?

บทที่ ๑๕ ความร่าเริง

(ตอบบทที่ ๑๔)

๕. เด็กชายชั้นมีนิสัยตรงกันข้ามกับพี่ชาย เขามีความร่าเริงอยู่เสมอ เวลาว่าติดขอตไม้ เขาก็หัวเราะหึๆ พร้อมกับพูดว่า “หนอยแน่กว่าค่อยๆ เท่านั้น ลงไปถึงขอตไม้ได้” แล้วเขาจะค่อยๆ สาวค่อยๆ กระตุกเชือกอย่างใจเย็น หัวเราะไปพลาง ผีปากไปพลาง จนกระทั่งแก้อะว่าวออกมาได้ เวลาเชือกยุ่ง เขาก็ไม่มีโทษ เขาจะค่อยๆ แก่งอนแก่งมด้วยความพินิจพิเคราะห์จนกว่าจะแก้ได้เรียบร้อย บางทีว่าวติดขอตไม้จนเหลือที่จะทำให้หลุดออกมาได้ เขาก็ไม่นั่งทุกข์โศกหน้าเงาหน้าอเลย เขาคงยิ้มเสมอ เพราะเขานึกในใจว่า “ติดอยู่ก็ช่างเถิด เราเล่นมันมาจนคุ้มค่าแล้ว ถ้าเคราะห์ดี ลมดีว่าวหลุดจากขอตไม้ได้ เราก็จะคอยเก็บเอาไว้อ่านในวันหน้าต่อไป

๖. เวลาทำเลขคณิตการบ้าน เด็กชายชั้นจะนั่งทำด้วยอารมณ์เย็น ถึงโจทย์จะยากสักเพียงใด เขาก็ไม่ห่อถอบ

ไม่โกรธซึ่งผู้ใด พยายามไตร่ตรองหาวิธีที่จะทำให้สำเร็จจงได้
ลงท้ายเขามักจะทำได้ทุก ๆ ข้อ นาน ๆ จะมีโจทย์ยาก ๆ ที่
ทำให้เขาต้องนั่งคร่ำเคร่งตั้งสองสามชั่วโมง ถ้าเขายังคิดไม่ได้
เขาจะวางปากกาเดินสอ ออกไปเดินร้องเพลงหรือผิวปากเสีย
สักครึ่งชั่วโมง พอสมองหายมันแล้ว ก็กลับมาจับเกี่ยวกับ
โจทย์ที่ยากนั้นต่อไปอีก

๗. คนที่มีนิสัยร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ นั้น
ย่อมเป็นที่พอใจรักใคร่ของบิดามารดาครูบาอาจารย์ตลอดจน
มิตรสหายทั้งปวง จะทำการงานสิ่งใดก็สำเร็จเร็วปรือ จะ
เรียนอะไรก็สำเร็จด้วยดี ถึงมีทุกข์ประเดี๋ยวก็หาย ถึงมี
อันตรายประเดี๋ยวก็ศูนย์ เมื่อรู้เช่นนั้นแล้ว เด็ก ๆ ควรฝึกหัด
นิสัยให้ร่าเริงอยู่เสมอ เมื่อต้องเผชิญความทุกข์ยากลำบาก
อย่างไร ได้รับความบ่นเจ็บอย่างไร ควรสะกดกลืน
ความทุกข์ความรอนนั้นไว้ภายใน จงทำหน้าที่ยิ้มบ่ง
ผ่องใส ทำใจให้ร่าเริงอยู่เสมอ แล้วจะรู้สึกประหลาดใจว่า
ที่แท้ความทุกข์หรือความบ่นเจ็บไม่หนักหนาดัง
คาดหมายเลย ท่านหลอดโรเบอร์ตบาเดนเพาเวลล์ ผู้คิด

ตั้งกลองลูกเสือกองแรกขึ้นในประเทศอังกฤษ ได้ให้คติพจน์
แก่ลูกเสือกองของท่านว่า “งานยากก็จักเบาคลาย ถ้าเชอ
ทั้งหลายทำด้วยความร่ำเริง”

คำทศวรรและควรระลึกได้

พินิจ	พิเคราะห์	อารมณ์	คร่ำเคร่ง
จับเกี่ยว	สำเร็จ	มิตร	สหาย
อันตราย	ศูนย์	ผจญ	คติพจน์

คำถามประจำบท

คำถามสำหรับบทที่ ๓๕

๑. การผิวปากหรือร้องเพลง เป็นการดีอย่างไร ?
๒. เด็กชายช่วงกับเด็กชายชั้น มัณิสสัยต่างกันอย่างไร
ท่านชอบคนไหน เพราะเหตุไร ?
๓. เด็กที่มัณิสสัยร่ำเริง เมื่อของเล่นของเขาแตกหัก
เสียหาย เขามักจะนึกอย่างไร ?

๔. ความร่าเริง เป็นประโยชน์ในการกีฬาอย่างไร
หรือไม่ ?

๕. จงชี้ให้เห็นว่า ความร่าเริงเป็นประโยชน์แก่การ
เล่าเรียน

๖. คนที่มันสสยหงุดหงิดโทโสร้าย อาจได้รับความ
เสื่อมเสียอย่างไรบ้าง ?



๒๑ ความสามัคคี

๑. มีเพลงร้องทำนองโอดด์แลงไซ่น้อยบ่ทหนึ่ง ซึ่งมี
เนื้อความปลุกใจให้เกิดความสามัคคี คือความรักใคร่ช่วย
เหลือกันในทุกหมู่คณะ เนื้อความท่อนหนึ่งมีดังนี้

“อันความกลมเกลียว กันเป็นใจเดียวประเสริฐศรี
ทุกสิ่งประสงค์จงใจ จักเสร็จสมได้ด้วยสามัคคี
สามัคคีนี้แหละล้ำเลิศ จักชาติเชิดพระศาสนา
สยามรัฐจักวัฒนะปรา-กฏเกียรติพึงเพื่องกระเดื่องแดนดิน”

๒. เพลงนี้ยกย่องความสามัคคีว่า เป็นคุณธรรมอัน
ประเสริฐ สามารถช่วยให้หมู่คณะกระทำการต่าง ๆ สำเร็จ
ดังปรารถนาความเจริญรุ่งเรืองของชุมชนชนชาติ ของศาสนา
ชาติ ของชาติบ้านเมืองที่ดี บ่อมาอาศัยความสามัคคีเป็นที่ตั้ง

๓. ตรงกันข้าม ถ้าแหล่งใดไร้ความสามัคคี มีแต่การ
เกลียดชังกัน เกียจกันแก่งแย่งกัน อิจฉากัน แกล้งขัดขวาง
กันด้วยประการต่าง ๆ และไม่ร่วมมือร่วมใจกันทำงาน แหล่ง
นั้นจะหาความเจริญมิได้เลย กลับมีแต่จะทรุดโทรม
เสื่อมทรามลงไป

๔. นักฟุตบอลที่เล่นแข่งขันให้โรงเรียน ถ้าหาก
 ไม่มีความกลมเกลียวกัน เมื่อได้ลูกก็ไม่ส่งให้กัน เพราะ
 กลัวจะทำลูกเสียหรือกลัวจะได้ดีในการยิงเข้าประตู คนใด
 ได้ลูกก็เล่นคนเดียวเลี้ยงคนเดียว ผู้เล่นฟุตบอลชุดนี้
 ย่อมจะพ่ายแพ้แก่คู่แข่งที่เล่นกลมเกลียวกันอย่างไม่มี



เด็กเล่นฟุตบอล

ปัญหา ในการแข่งเรือที่ทำนองเดียวกัน ถ้าคนพายเรือ
ต่างพายกันคนละที่สองที่ คนนั้นพายคนนั้นหยุด ก็ย่อมจะ
เอาชนะแก่ผู้แข่งขันที่จำพร้อม ๆ กันไม่ได้

๕. เหตุสำคัญอันหนึ่งซึ่งทำให้เมืองไทยตกอยู่ใต้อำนาจ
พะม่าเมื่อ พ.ศ. ๒๑๑๒ ก็คือการไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
พลเมืองซึ่งมหนาทจะต้องบงกชบ้านเมือง พอรู้ข่าวว่า
เจ้าหนาทจะมากะเกณฑ์คนให้สู้รบกับข้าศึก ต่างก็พากัน
หลบหนีเข้าป่าเข้าพงไปเสียเป็นอันมาก ส่วนพวกนายทัพ
นายกองที่เป็นหัวเรียวหัวแรงในการรบเล่า ก็เกิดแตก
สามัคคีไม่ช่วยกัน รบพุ่งข้าศึกอย่างเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
ผลสุดท้ายจึงต้องเป็นข้าของพะม่าอยู่พักหนึ่ง

๖. เด็กทั้งหลายจงระลึกถึงคุณค่าของความสามัคคี อยู่
เสมอ และพยายามปลูกฝังความสามัคคีใหม่ขึ้นในระหว่าง
ญาติ ระหว่างเพื่อนเล่นและระหว่างเพื่อนร่วมชาติ เมื่ออยู่
บ้านจงมีความสามัคคีกันในระหว่างพี่น้อง ช่วยกันทำงาน
ช่วยกันต่อต้านคนที่มาข่มเหงรังแก มีอะไรก็แบ่งปันกัน
เล่นด้วยกัน กินด้วยกัน เมื่อมาโรงเรียนก็ควรแสดง

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่เพื่อนร่วมชั้นและเพื่อนร่วมโรงเรียน
จะได้เกิดความรักใคร่กลมเกลียวกันแน่นแฟ้น เราอยู่ในหมู่
คณะเดียวกัน เราก็ควรรักใคร่กันเหมือนพี่เหมือนน้อง และ
ช่วยกันประคองรักษาชื่อเสียงของโรงเรียนอย่าให้เสื่อมเสีย
ได้ เมื่อมีงานการอย่างใดก็ช่วยกันทำ มีการเล่นแข่งขัน
อย่างใดก็ช่วยกันเล่นและช่วยกันสนับสนุน เมื่อเราโตเป็น
ผู้ใหญ่แล้ว ก็ควรสมานสามัคคีกับเพื่อนร่วมชาติทั่ว ๆ ไป
และกิจการของชาติอย่างใดที่เป็นการ อันพลเมืองควรร่วมมือ
ร่วมใจด้วย เราก็ควรช่วยกันร่วมมือร่วมใจให้พร้อมพร้อม งาน
ของชาติจะได้บรรลุความสำเร็จเร็วขึ้น

๗. ในที่สุดฉันขอให้พวกเราจงรำลึกถึงเนื้อเพลงอันเป็น
พระราชนิพนธ์ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ที่ว่า “รักษาสัมภักดีให้อยู่ จะสู้ศึกศัตรูทั้งหลายได้
ควรคิดจ้านงจงใจ เป็นไทยจนสิ้นดินฟ้า” และขอชักชวนให้
พวกเราจงช่วยกัน ปฏิบัติตามเนื้อความในบทเพลงนี้ให้จงได้
เพื่อความเจริญของตัวเรา หมู่คณะของเรา และชาติบ้านเมือง
ของเรา

คำทศวรรุและศวรรสะกตไต้

สามัคคี	ประเสริฐ	ศรี	เลิศ
ศาสนา	สยามรัฐ	วัฒนธรรม	เกียรติ
กระเดื่อง	อธิบาย	แหล่ง	อิจา
ทรุดโทรม	เสื่อมทราม	ปัญหา	ชัย
กะเกณฑ์	อำนาจ	ราษฎร	จ้านง
ทวีป	รำลึก	พระราชนิพนธ์	บรรลุ

คำถามประจำบท

คำถามสำหรับบทที่ ๑๖

๑. ความสามัคคี คืออะไร ?

๒. มีอะไรบ้างที่ก่อให้เกิดความสามัคคี ?

๓. ความสามัคคีมีประโยชน์แก่หมู่คณะอย่างไร ?

๔. นักฟุตบอลที่ไม่มีสามัคคีกัน จะเป็นอย่างไร ?

๕. เมืองไทยเคยพ่ายแพ้แก่พม่าเมื่อ พ.ศ. ๒๑๑๒

เหตุสำคัญที่ทำให้ไทยสู้ข้าศึกไม่ได้คืออะไร ?

๖. เป็นการดีหรือไม่ ที่เด็ก ๆ ควรจะมีความสามัคคี
ต่อพี่น้องของตน ?

๗. ถ้าทหารในกองทัพไม่สามัคคีกัน จะสู้ศัตรูได้
หรือไม่ ?

๘. เราควรประพฤติต่อพี่น้องของเราอย่างไร จึงจะ
ให้เห็นว่า มีความสามัคคีกัน ?

๙. เราควรประพฤติต่อเพื่อนร่วมชาติของเราอย่างไร ?



พิมพ์ที่โรงพิมพ์บรรณกิจ ถนนตะนาว พระนคร

เลขก ตั้จะเวทะมัพพะโฆษณา

๒๖/๖/๘๓



๗ 14

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรฐนิยมฉบับที่ ๔

เรื่องภาษาและหนังสือไทยกับหน้าที่พลเมือง

ด้วยรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า การที่ชาติไทยจะดำรงถาวรและเจริญก้าวหน้ายิ่ง
ไปนั้น ย่อมต้องใช้ภาษาและหนังสือของชาติเป็นส่วนประกอบอันสำคัญ คณะรัฐมนตรี
จึงได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้ประกาศเป็นรฐนิยมไว้ดังต่อไปนี้

๑. ชนชาติไทยจะต้องยกย่อง เคารพ และนับถือ ภาษาไทย และต้อง
เป็นเกียรติยศในการพูดหรือใช้ภาษาไทย

๒. ชนชาติไทยจะต้องถือว่า หน้าที่ของพลเมืองไทยที่ตีประการที่หนึ่งนั้น
ศึกษาให้รู้หนังสือไทยอันเป็นภาษาของชาติ อย่างน้อยต้องให้อ่านออกเขียนได้ ประ
การที่สอง ชนชาติไทยจะต้องถือเป็นหน้าที่อันสำคัญในการช่วยเหลือสนับสนุนแนะนำช
ให้พลเมืองที่ยังไม่รู้ภาษาไทย หรือยังไม่รู้หนังสือไทย ให้ได้รู้ภาษาไทย หรือใ
หนังสือไทยจนอ่านออกเขียนได้

๓. ชนชาติไทยจะต้องไม่ถือเอาสถานที่กำเนิด ภูมิลำเนา ที่อยู่ หรือ ลำเน
แห่งภาษาพูดที่แปรไปตามท้องถิ่น เป็นเครื่องแสดงความแตกแยกกัน ทุกคนต้องถึ
เมื่อเกิดมาเป็นชนชาติไทย ก็มีเลือดไทยและพูดภาษาไทยอย่างเดียวกัน ไม่มีคว
แตกต่างกันในการกำเนิดต่างท้องถิ่น หรือพูดภาษาไทยด้วยสำเนียงต่าง ๆ กัน

๔. ชนชาติไทยจะต้องถือเป็นหน้าที่ในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีแห่งชาติ
แนะนำชักชวนกันสั่งสอนผู้ที่ยังไม่รู้ ไม่เข้าใจหน้าที่พลเมืองดีของชาติให้ได้รับรู้ได้ เข้าใจ
หน้าที่พลเมืองดีแห่งชาติไทย

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๖๓

พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี